Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Masteroppgave 2022 30 stp
Fakultet for kjemi, bioteknologi og matvitenskap

Genomanalyse av *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium i Norge

Comparative genomics of *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium in Norway

Andrea Obstfelder
Kjemi og bioteknologi

Forord

Denne masteroppgaven ble utført ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet ved fakultetet for kjemi, bioteknologi og matvitenskap i samarbeid med Veterinærinstituttet på Ås. Oppgaven er skrevet våren 2022 og har et omfang på 30 studiepoeng.

Jeg vil rette en stor takk til mine eksterne veiledere Karin Lagesen og Camilla Sekse, begge seniorforskere på Veterinærinstituttet, for muligheten til å skrive oppgaven hos dem. De har engasjert seg i oppgaven min, og hjulpet meg med tett oppfølging og god veiledning. I tillegg vil jeg takke Jeevan Karloss Antony-Samy, bioinformatiker ved Veterinærinstituttet, for timer og sene kvelder som har blitt brukt for å hjelpe meg i mitt arbeid.

Lars Snipen, førstemaneuensis ved biostatistikkgruppen ved KBM, har vært min interne veileder. Jeg vil takk ham for god undervisning som har inspirert meg til å velge en masteroppgave innenfor bioinformatiske analyser. I tillegg vil jeg takke for gode tilbakemeldinger og veiledning på slutten av skriveprosessen.

Avslutningsvis ønsker jeg å takke medstudent Oda Marie Bjørgum Karlsen for å ha vært en god venn og samarbeidspartner i ulike prosjekter gjennom mine fem år på studiet. I tillegg er jeg takknemlig for støtte og motiverende ord fra familie og venner under den siste innspurten.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Fakultet for kjemi, bioteknologi og matvitenskap
Ås, 16.05.2022

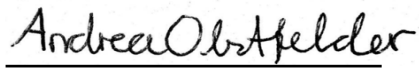

Andrea Obstfelder

Sammendrag

Salmonella enterica subspecies *enterica* serovar Typhimurium, omtalt som *S.* Typhimurium i denne masteroppgaven, er en av de vanligste patogene serovariantene av *Salmonella* spp. *S.* Typhimurium har blitt isolert hos et bredt spekter av verter fra villfaunaen som er antatt ansvarlig for flere av de humane smittetilfellene av *Salmonella* i Norge. Hovedmålet med oppgaven var å teste hypotesen om at ville dyr er en potensiell smittekilde for *S.* Typhimurium blant produksjonsdyr i Norge.

Det ble i dette prosjektet plukket ut totalt 127 *S.* Typhimurium isolater tatt mellom 2001 og 2021 fra ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr fra laboratoriebeholdningen hos Veterinærinstituttet. Ved hjelp av helgenomsekvensering (WGS) ble informasjon som fantes i genomsekvensen til *S.* Typhimurium isolatene undersøkt. WGS av patogener er et viktig verktøy for å forbedre forståelsen av smittsomme sykdommer som sprer seg mellom verter. Begrensninger i sekvenseringsteknologien gjør at DNAet kuttes opp i kortere fragmenter, og kun korte fragmenter opp til 300 bp sekvenseres, også kalt reads. Ved hjelp av bioinformatiske verktøy ble store mengder rådata fra sekvenseringen kvalitetsjekket før det opprinnelige genomet ble forsøkt rekonstruert ved hjelp av de novo SPAdes assembly.

For videre analyser ble ” Multilocus Sequence Typing” (MLST) brukt for bestemmelse av allele-variasjoner basert på 7 husholdningsgener, og hvert bakterieisolat fikk tildelt en sekvenstype der ST19 og ST34 var mest vanlige. Deretter ble evolusjonær likhet mellom isolatene innenfor samme ST vurdert ved SNP analyse. For fylogenetiske analyser ble det observert klustre med en evolusjonær likhet mellom ville dyr og produksjonsdyr som indikerer smitteoverføring. Basert på resultatene fra det brukte datasettet var det i flere tilfeller sterke indikasjoner på at ville dyr kan være smittekilden for *S.* Typhimurium blant produksjonsdyr i Norge.

Abstract

Salmonella enterica subspecies *enterica* serovar Typhimurium, referred to as *S.* Typhimurium in this master`s thesis, is one of the most common pathogenic serovariants of *Salmonella* spp. *S.* Typhimurium has been isolated in a wide range of hosts from the wild fauna. These hosts are believed to be responsible for several of the human cases of *Salmonella* infections in Norway. The main goal of this thesis is to test the hypothesis that wild animals are a potential source of infection from *S.* Typhimurium among production animals in Norway.

In this project a totalt of 127 *S.* Typhimurium isolates taken between 2001 and 2021 from wild animals, production animals and sport- and family animals were selected from the laboratory inventory at the Norwegian Veterinary Institute. The information present in the genome sequences of the *S.* Typhimurium isolates were examined using whole genome sequencing (WGS). WGS of pathogens is an important tool to improve the understanding of how contagious diseases spread between hosts. Due to limitations in the sequencing technology, the DNA are fragmented and only up to 300 bp are sequenced, this is then called reads. Bioinformatic tools were used for quality check a large number of the raw data from the sequencing before the original genom was attempted reconstructed using de novo SPAdes assembly.

" Multilocus Sequence Typing" (MLST) were used in further analysis to determine allele-variations based on 7 housekeeping genes, and each bacterial isolate were assigned one sequence type where ST19 and ST34 were the most common. Then the evolutionary similarity between isolates within the same ST was assessed by SNP analysis. Using phylogenetic analysis we were able to observe clusters with evolutionary similarity between wild animals and production animals, which indicates that transmission of *S.* Typhimurium had taken place. Based on the results from the applied dataset we found several of these cases, which gives a strong indication that wild animals can be the source of infection for *S.* Typhimurium among production animals in Norway.

Innholdsfortegnelse

Ordforklaringer

Forkortelser

cgMLST	Core genome MLST
DBG	De Bruijn-graf
DNA	Deoksyribonukleinsyre
MLST	Multilocus Sequencing Typing
MSIS	Meldingssystem for smittsomme sykdommer
NGS	Neste generasjons sekvensering
PCR	Polymerase-chain-reaction
PJS	Prøvejournalsystemet
SBS	Sequencing by synthesis
SNP	Single nucleotide polymorphisms
WGS	Whole genome sequencing

Engelske begreper

Assembly	Betyr montering og brukes i bioinformatikken om overlappende reads som blir koblet sammen til en eller flere sammenhengende sekvenser. Prosessen på norsk kalles «å assemblere».
Contig	En sammenhengende sekvens av assemblerte reads.
Input og Output	Input er dataen som skal analyseres for å oppnå en output fil med resultater.
Reads	I neste generasjons sekvensering referer en reads til DNA-sekvensen til ett fragment (en liten del av DNA).
Workflow	En workflow er direkte oversatt en arbeidsflyt. En workflow er i bioinformatikken et sett med sammensatte verktøy for å behandle rå sekvenseringsdata.

Innledning

1.1 *Salmonella* spp.

Enterobacteriaceae er en stor familie med gramnegative, fakultativt anaerobe og stavformede tarmbakterier som er utbredt i naturen (Bøvre, 2021). *Salmonella*, sammen med flere kjente bakterieslekter som blant annet *Escherichia*, *Shigella, Enterobacter* og *Yersinia* tilhører denne familien (Nelseon & Greene, 2022). *Salmonella* fikk navnet sitt etter Daniel E. Salmon som var den første til å isolere *Salmonella choleraesuis*, senere kalt *Salmonella enterica*, fra svinetarm (Monte & Sellera, 2020). I dag er *Salmonella* spp. delt inn i to arter som omfatter mer enn 2500 serovarianter funnet over hele verden.

Salmonella er en patogen bakterie som forårsaker infeksjonen salmonellose. De fleste serovariantene kan gi sykdom hos mange arter, inkludert mennesker. Symptomer som kan forekomme er feber, diare og magesmerter, og disse går som oftest over av seg selv. I noen tilfeller kan smitten føre til at infeksjonen blir mer alvorlig, og i verste fall føre til død. Salmonellose hos mennesker er en type A-sykdom som ved påvisning er meldepliktig til MSIS (Folkehelseinstituttet, 2019).

Ikke alle mennesker og dyr som er smittet med bakterien får symptomer. Disse er friske smittebærere, og kan skille salmonellabakterien ut med avføringen. *Salmonella* er en zoonotisk bakterie, som betyr at den kan overføres ved direkte kontakt med avføring eller indirekte mellom dyr og mennesker. Smitten fra dyr til mennesker kommer i hovedsak via mat, der rå kjøttprodukter og egg fra produksjonsdyr er vanlige kilder. Gjennom ulike overvåkingsprogram pågår det i Norge en aktiv overvåking av smitte hos produksjonsdyr for å begrense spredning. Veterinærinstituttet bistår med planlegging, analyser, bearbeiding av data og rapportering for denne overvåkingen. Dersom funn av *Salmonella* oppdages varsles Mattilsynet som iverksetter umiddelbare tiltak for å hindre smittespredningen (Veterinærinstituttet, 2022).

I motsetning til produksjonsdyr har ikke mennesker, villedyr (med unntak av villsvin), og sport- og familiedyr en aktiv smittesporing av salmonellose. Siden testingen utføres i hovedsak ved sykdomstilfeller er symptomfrie friske smittebærere blant disse gruppene vanskelig å oppdage. En passiv overvåking vil muligens føre til en underrapportering av antall smittede.

1.1.1 Typingsmetoder for *Salmonella*

Prosessen med å skille bakterier basert på deres fenotypiske og genotypiske forskjeller er kjent som «typing». Fenotypiske teknikker oppdager egenskaper uttrykt av mikroorganismen. Dette er egenskaper som form, størrelse, farge, og antigener som kan måles uten en referanse til genomet (Ferrari et al., 2017). Fenotypiske egenskaper til en bakterie kan være miljøpåvirket som gir en feil indikasjon på genotypen. Bakterier som er genetisk umulig å skille, kan dermed se ulike ut basert på fenotypiske egenskaper.

Genotypiske metoder innebærer å undersøke bakteriens DNA-sekvens ved hjelp av bioteknologiske analyser og sammenligning mot en referansesekvens. Samtidig som metoden er rask, gir den ofte bedre presisjon enn fenotypiske metoder. En vanlig typingsmetode for *Salmonella* er serotyping. Dette er tradisjonelt utført som en fenotypisk metode basert på gjenkjennelse av strukturen på overflateproteiner (Ferrari et al., 2017). I de fleste tilfeller vil det være forskjeller i DNA sekvensen som utgjør forskjeller i serotype og dermed kan genotypisk serotyping for *Salmonella* i de fleste tilfeller gi det samme resultatet som ved fenotypisk serotyping.

1.1.1.1 Kauffman-White-Klassifisering

Typing basert på fenotypiske egenskaper har i mange år vært den tradisjonelle metoden brukt for karakterisering av *Salmonella* serovarianter. Kauffman-White-klassifisering (KWL) er et system som klassifiserer slekten *Salmonella* i serovarianter, basert på overflategener. Først bestemmes O-antigenet som er den ytterste delen av bakteriens overflate laget av lipopolysakkarider (Granum, 2017). Deretter bestemmes H-antigenet som kjennetegnes ved forskjellig proteininnhold i flagellen. Fasevariasjon som gir fenotypiske endringer brukes for å uttrykke to forskjellige H-antigener, H1 og H2. Monofasiske varianter av *Salmonella* har kun en variant av bakteriens flagell og kan dermed kun uttrykke ett H-antigen. Disse er ofte resistente mot flere typer antibiotika (Jarp, 2018).

Hvert O- og H antigen har et unikt kodenummer som brukes i kombinasjon for å klassifisere salmonellabakterien inn i serovarianter (Ibrahim & Morin, 2018). KWL-skjemaet deler *Salmonella* spp. inn i to arter: *Salmonella enterica* og *Salmonella bongori*. *Salmonella bongori* består av færre enn ti serovarianter som alle isoleres fra kaldblodige dyr (Granum, 2017). *Salmonella enterica* deles inn i seks underarter (subspecies) som igjen deles inn i mer enn 2500 ulike serovarianter (Kauffmann & Edwards, 1952):

- Subspecies I: *enterica*
- Subspecies II: *salamae*
- Subspecies IIIa: *arizona*
- Subspecies IIIb: *diarizonae*
- Subspecies IV: *houtenae*
- Subspecies V: *indica*

De fleste serovariantene er å finne i subspecies I, *enterica*. Denne underarten inneholder alle serovariantene, med noen unntak, som har blitt isolert fra menneske og andre varmblodige dyr. Blant disse serovariantene finner vi *Salmonella enterica* subspecies *enterica* serovar Enteritidis og *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium, som de mest vanlige i Norge.

1.1.1.2 Multilocus Sequence Typing (MLST)

Serotyping basert på fenotypiske egenskaper er en tidkrevende metode og krever et godt trent personell for å tolke resultatene korrekt. De siste årene har molekylære metoder gradvis erstattet fenotypisk analyser for typing av bakteriestammer. Molekylære typingsmetoder brukes hovedsakelig for å finne kilden i smitteutbrudd, men kan også brukes til å identifisere antibiotikaresistensgener og/ eller virulensgener mikroorganismer innehar. Ett eksempel på en kjent molekylær typingsmetode er Multi Locus- Sequencing Typing (MLST).

MLST er et eksempel på en molekylær typingsteknikk som har sekvenstype (ST) som resultat, og effektivt beskriver en bakteriepopulasjon for en organisme. Tradisjonelt involverer metoden PCR amplifikasjon av husholdningsgener ved hjelp av spesifikke primere. Dette er en tidkrevende prosedyre som er i ferd med å bli erstattet av MLST basert på helgenomsekvenserings-data. MLST er en gunstig tilnærming når nært beslektede bakteriearter studeres siden teknikken hjelper til med å oppdage variasjoner på nukleotidnivå (Maiden, 2006).

Teknikken baser seg på en rekke valgte husholdningsgener (vanligvis syv) som koder for de mest primære oppgavene. Genene som brukes skal prinsipielt finnes i alle isolater til den aktuelle arten. Hver bakterieart har sitt eget sett av husholdningsgener. For *Salmonella* er disse: *aro*C, *dna*N, *hem*D, *his*D, *pur*E, *suc*A og *thr*A (Leekitcharoenphon et al., 2012). Gensekvensen til de syv genene sammenlignes med DNA sekvensen fra reads eller det

assemblerte genomet (Larsen et al., 2012). På denne måten er det mulig å se varianter i et lokus der kun en base er forskjellig. Dersom nukleotidsekvensen er ulik anses den å være en ny allel og tildeles et unikt allelenummer, vist i figur 1 (Yoshida et al., 2016). Ved å tildele hver allel en merkelapp med et nummer kan en se på kombinasjoner av tall som er oppnådd på tvers av flere gener.

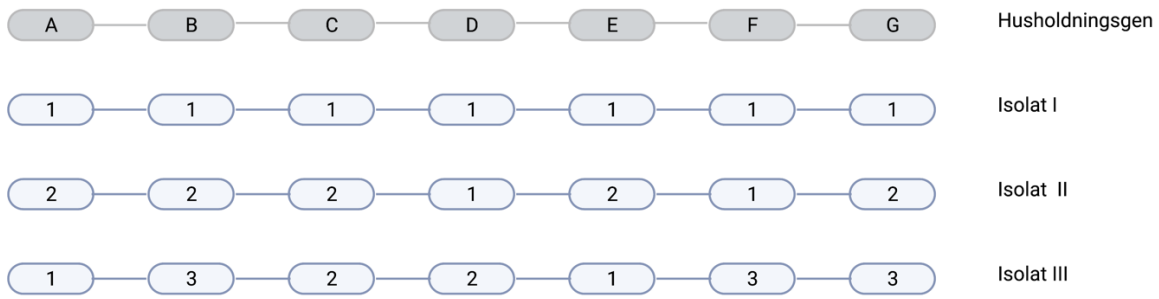

Figur 1 Multilocus Sequencing Typing basert på de syv husholdningsgenene: aroC, dnaN, hemD, hisD, purE, sucA og thrA. Figuren er laget ved bruk av biorender.

Kombinasjonene av merkelappene fra figur 1 lager en profil som tilordnes en sekvenstype for hvert isolat (Feil et al., 2004). Et eksempel på tildeling av ST basert på alleleprofilene er vist under:

Isolat I	1-1-1-1-1-1-1	Sekvenstype 1 (ST-1)
Isolat II	2-2-2-1-2-1-2	Sekvenstype (ST-66)
Isolat III	1-3-2-2-1-3-3	Sekvenstype (ST-98)

Metoden er den mest brukte for typing av patogene bakterier. En har i tidligere studier sett at ulike *Salmonella* serovarianter er assosiert med ulike sekvenstyper. For eksempel er sekvenstypene ST19, ST313 og ST34 ofte assosiert med *S.* Typhimurium. I studien til Achtman i 2012 ble det funnet monofasiske varianter av *S.* Typhimurium i ST34 (Achtman et al., 2012)

Ulempen er begrensningen ved å kun se på syv gener, som fører til at en ikke får kartlagt forskjellene i resten av genomet. I takt med at teknologien har forbedret seg har MLST blitt utvidet til flere gener. cgMLST (Core genome MLST) er et eksempel på en utvidelse av MLST-konseptet som baserer seg på eksistensen av et sett med kjerne-gener (Enright et al., 2000). Dette er gener som deles av alle genomer innenfor arten.

1.1.2 *S.* Typhimurium

«*Salmonella enterica* subspecies *enterica* serovar Typhimurium» omtales for enkelhets skyld som «*S.* Typhimurium» i denne oppgaven. *S.* Typhimurium forårsaker 10-20% av smittetilfellene for *Salmonella* blant mennesker i Norge, og er en av de vanligste patogene serovariantene for *Salmonella* spp. Tidligere studier har isolert *S.* Typhimurium hos et bredt spekter av verter fra villfaunaen hos blant annet ville fugler og piggsvin som er ansvarlige for flere av smittetilfellene i Norge (MacDonald et al., 2018). Ville dyr kan gjennom forurensing av miljøet fungere som effektive spredere til blant annet produksjonsdyr (Refsum et al., 2002).

Produksjonsdyr som blant annet storfe, svin og fjørfe kan bli smittet av ville dyr som har levd i samme omgivelser, men også faktorer som fôr, transport og slakting kan bidra til smitte. Etter slakting kan bakterien komme fra blant annet produksjon, oppbevaring og tilberedning. Bakterien kan overleve flere måneder på overflater og formeres under visse vilkår (Veterinærinstituttet, 2022). På grunn av sin evne til å spre seg i produksjonskjeden og i miljøet i hvilket som helst næringsmiddel kan smittesporingen for *S.* Typhimurium være komplisert.

1.2 DNA sekvensering

Rekkefølgen av nukleinsyrer i polynukleotidkjeder inneholder informasjon om arvelige og biokjemiske egenskaper til levende liv. Evnen til å se på slike sekvenser er avgjørende for biologisk forskning.

Historien om DNA begynner i 1953 da Watson og Crick oppdaget strukturen til DNA. I 1964 utførte Richard Holley sekvensering av tRNA som det første forsøket på å sekvensere nukleinsyren (Heather & Chain, 2016). Biokjemikeren Fredrik Sanger utviklet i 1977 den første metoden som kunne lese baserekkefølgen til DNA-molekylet, herav navnet Sanger sekvensering. Denne førstegenerasjonsmetoden baserer seg på dideoksyribonukleotider (ddATP, ddCTP, ddTTP og ddGTP) i DNA polymerase reaksjon. Dideoksyribonukleotider mangler en hydroksylgruppe (3`OH) som avbryter kjedeforlengelsen og stopper reaksjonen. DNA-tråder av ulik lengde blir deretter analysert med gelelektroforese for å få frem rekkefølgen av basene i sekvensen (Sanger et al., 1977).

Forskere fra hele verden har i løpet av det siste halve århundre brukt mye tid og ressurser på å utvikle og forbedre teknologier for å lette sekvenseringen av DNA- og RNA-molekyler. Fra å tidligere bare kunne sekvensere korte oligonukleotider, har vi i dag teknologien til å sekvensere millioner av fragmenter i parallell med dypsekvensering. Denne høykapasitetssekvensering er mer effektiv, samtidig som kostnaden for sekvenseringen er lavere. En dominerende dypsekvenseringsteknikk som brukes i dag er Neste generasjonssekvensering (NGS), også kalt «high-throughput sequencing». NGS er i likhet med Sanger sekvensering en nukleotidsekvenseringsteknikk. Begge teknikkene bruker fluoriserende merking for å identifisere nukleotider som ved hjelp av DNA-polymerase legges til en etter en på en voksende DNA-templatstreng (Illumina, 2022b).

Sanger sekvensering sekvenserer kun et enkelt DNA-fragment av gangen, mens NGS sekvenserer millioner av fragmenter parallelt, noe som gir en raskere behandlingstid. Det er flere tilgjengelige plattformer for NGS metoder på markedet, der Illumina er blant de mest populære. Sekvenseringsteknikken baserer seg på hovedstegene illustrert i figur 2. Prosessen innebærer å fragmentere ekstrahert DNA i flere deler, legge til adaptere, sekvensere bibliotekene og sette dem sammen for å rekonstruere en genomisk sekvens (Illumina, 2022a).

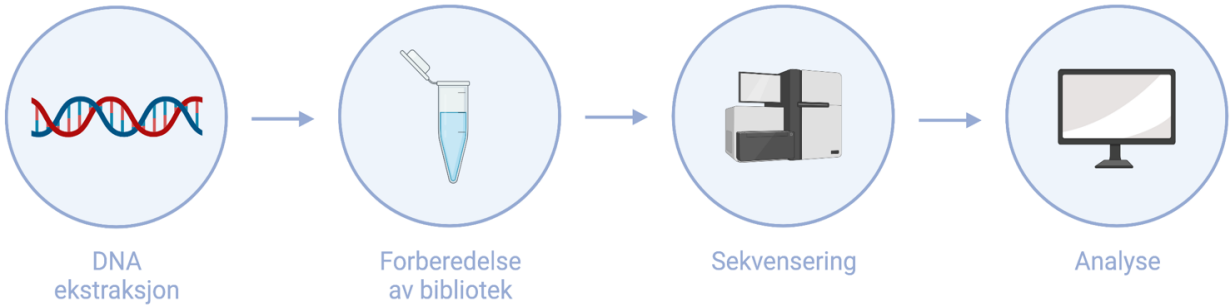

Figur 2 Hovedstegene for Neste generasjonssekvensering (NGS). Ekstrahert DNA blir fragmentert, adaptere legges til, biblioteket sekvenseres og genomet rekonstrueres. Figuren er laget ved bruk av biorender.

1.2.1 Sequence by synthesis (SBS)

Den mest dominerende NGS-teknologien er Illumina sekvensering som bruker «sequencing by synthesis» (SBS) for å kartlegge baserekkefølgen. Metoden består av fire grunnleggende trinn: forberedelse av prøven, «cluster generation», sekvensering og dataanalyse illustrert i figur 3.

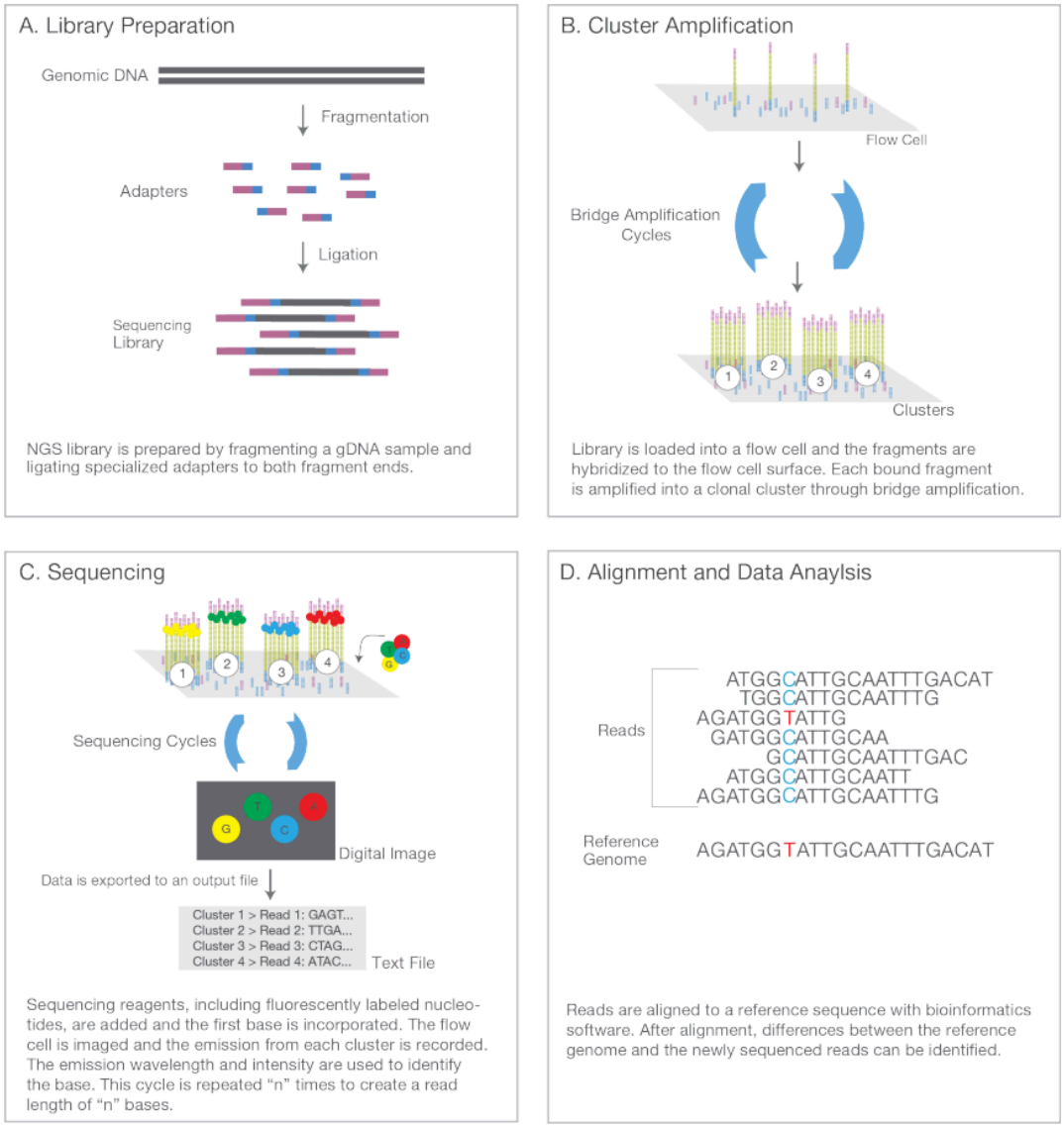

Figur 3 Metoden for Neste generasjonssekvensering (NGS) som bruker «sequencing by synthesis» for å kartlegge baserekkefølgen. Inkluderer fire steg: Bibliotekforberedelse (A), «Cluster generation» (B), Sekvensering (C) og dataanalyse (D). Figuren er hentet fra (Illumina, 2022b).

Prosessen begynner med at renset DNA fragmenteres og spesialiserte adaptere legges til endene av fragmentene, som danner et genomisk bibliotek. Adaptere inneholder segmenter som fungerer som referansepunkter under amplifikasjonen og sekvenseringen (A). Det modifiserte DNAet appliseres på en «flowcell» hvor amplifikasjonen og sekvenseringen finner sted. Flowcellen er en glassplate med brønner som består av oligonukleotider som er komplementære med adaptereregionene på fragmenttrådene. Etter at fragmentene har festet seg starter klusteringen. Dette trinnet resulterer i millioner av kopier av enkelttrådet DNA fra broamplifikasjon (B). Nukleotider med fluorescerende merker binder seg til DNA templattråden, som indikerer hvilket nukleotid som er tilsatt. Ved sekvensering av par gjentas prosessen for den omvendte tråden (C). Ved sekvensering fra begge ender av

genomfragmentet produseres paired end-reads (R1 og R2). R1 er reads som har blitt sekvensert i den første runden av illumina sekvenseringsmaskinen, mens R2 er reads som ble sekvensert i andre runde. Etter sekvenseringen kan instrumentprogramvaren identifisere nukleotidene (D) (Illumina, 2022b).

1.3 Bioinformatiske analyser

Grunnet begrensninger i NGS-teknologien er det ikke mulig å sekvensere genomet fra ende til ende. Sekvensene som kommer ut fra sekvenseringsmaskinen kalles reads. Reads fra NGS-maskiner er korte DNA fragmenter som til sammen potensielt dekker hele genomet. Lengden på readsene er avhengig av hva slags sekvenseringteknologi og flowcelle som er blitt brukt.

Reads fra sekvenseringen må settes sammen igjen for å rekonstruere genomet. Rådataen med de korte sekvensene samles i to FASTQ-filer (R1 og R2) som må bearbeides bioinformatisk for å kunne tolkes. En FASTQ-fil er en tekstfil som inneholder blant annet bokstavrekkefølge og en tilsvarende kvalitetsverdi kodet som ASCII-tegn, som indikerer kvaliteten på det avleste nukleotidet (Johnson et al., 2021).

Prosessen fra sekvensdata til et resultat med biologisk betydning innebærer flere steg. Det er i dag flere tilgjengelige verktøy som gir mange valgmuligheter. Valg av ulike innstillinger og programmer kan være avgjørende for endelig resultat, og det er derfor viktig å sette seg inn i valgmulighetene og velge det som passer best for formålet.

Stegene brukt i denne oppgaven for analyse av rådatafilene frem til illustrering av genomet er vist i figur 4. Stegene innebærer forbehandling av rådatafilene fra sekvenseringen (preprosessering), rekonstruering av det opprinnelige genomet (assemblering), identifisering av serovarianter (typing) og til slutt en fylogenetisk analyse. For fylogenetiske analyser benyttes data fra assembleringen som input og en kan dermed gå direkte fra assembleringen til fylogeni.

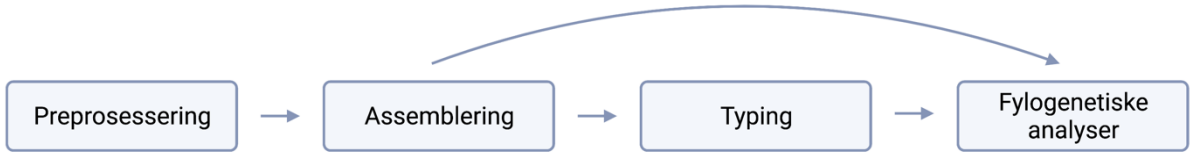

Figur 4 Stegene for bioinformatiske analyser utført etter sekvensering. Figuren er laget ved bruk av biorender.

1.3.1 Kvalitetskontroll og preprosessering av rådata

Det første trinnet under preprosessering er å identifisere og sjekke reads av dårlig kvalitet som kan ha oppstått fra feil under forberedelse av biblioteket og sekvenseringsfeil. Det er mye arbeid å sjekke kvaliteten på flere millioner reads manuelt. Kvalitetsverdiene, også kalt PHRED score, til rådataen plottes derfor ofte inn et Score Quality plot. Figur 5 er et eksempel på en slik plot som viser kvalitetsverdier. Hver stolpe er et boxplot som favner 50% av verdiene. X-aksen viser posisjonen i reads og y-aksen viser kvaliteten målt i PHRED score. PHRED score regnes ut ved å bruke formel 1 (Illumina, 2011).

$$PHRED\ score\ =\ -10 * log_{10}(P_{err}) \qquad (1)$$

Dersom PHRED score er på 20 eller høyere betyr det at 99% kvalifiserer seg som nøyaktig og 1% sjanse for feil. I figur 5 viser den blå streken gjennomsnitt for PHRED score og den røde streken viser median. Befinner den blå streken seg i den grønne regionen indikeres en god kvalitet. Y-aksen er delt inn i tre deler etter svært god kvalitet (grønn), rimelig god kvalitet (oransje) og dårlig kvalitet (rød). Baseparene med dårlig kvalitet tyder på sekvenseringsfeil, og må bearbeides før ytterligere analyser. Før assembleringen fjernes sekvensene med lav kvalitet og dermed den tilhørende ASCII-koden.

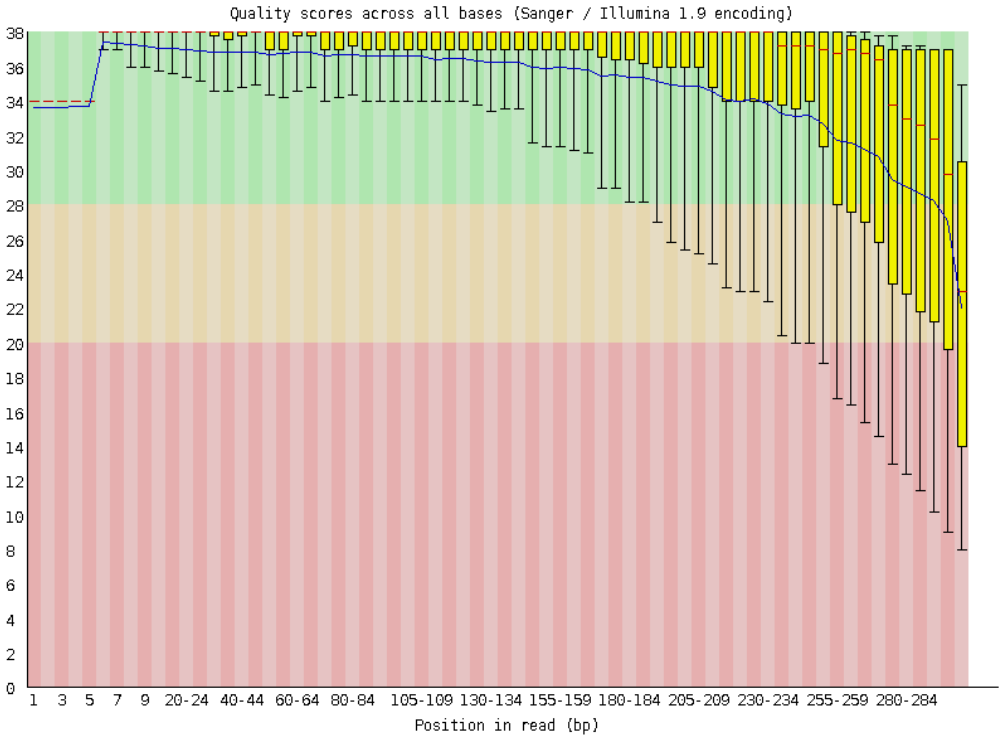

Figur 5 Eksempel på en Score Quality plot hentet fra FastQC for isolatet 2021-04-15832 R1. X-aksen viser posisjonen i reads og y-aksen viser kvaliteten målt i PHRED score.

I figuren 5 blir gjennomsnittet på kvalitetscoren relativt dårligere for de siste baseparene. R2 er ofte av dårligere kvalitet enn R1 som i stor grad skyldes at den stegvise syntetiseringen blir gradvis dårligere, blant annet fordi kjemikaliene har vært lengre på maskinen. Nukleotider med fluorescerende merker blir mer utydelig ved avlesning, og dermed hvilket nukleotid som har blitt syntetisert.

Før Illumina sekvenseringen festes adaptersekvenser til DNA fragmentene. Disse sekvensene er tekniske og blir ofte fjernet igjen av Illumina maskinen etter sekvenseringen. Det kan likevel finnes rester av adapterne til stede i readsene som forurenser dataen og gir dårlig kvalitet. Trimmomatic er et raskt verktøy som blir brukt til å trimme basepar med dårlig kvalitet og fjerne adaptere i Illumina (FASTQ) dataen. Ved å fjerne adaptere før en assembly forhindres falske overlappinger som gir feilaktige contigs/transkripsjoner under assembleringen (Bolger, Lohse, & Usadel, 2014).

1.3.2 Assemblering

Etter DNA sekvensering er genomet delt opp i kortere sekvenser, kalt reads, samplet fra forskjellige steder i genomet. Rekonstruering av genomet er et av de første trinnene ved analysering av organismens genom. Det er viktig med en vellykket assemblering for identifisering av gener i senere analysemetoder.

Ved assemblering justeres og kombineres reads fra DNA sekvensen til lengre sekvenser kalt contigs. Contigs blir deretter satt sammen for å danne Scaffolds, som består av sekvenser adskilt med mellomrom, kalt «gaps». Dette kan gjøres både med og uten ett referansegenom (Lischer & Shimizu, 2017). Et referansegenom er et tidligere assemblert genom som brukes som en guide for å sette sammen det sekvenserte genomet. Fordelen med en referansebasert assemblering er at den er enklere å bruke og justeringen av reads gjøres raskt med et genom å ta utgangspunkt i. Samtidig som denne metoden krever en passende sekvens som kan brukes som referanse, begrenser den også mulighet til å oppdage nye sekvenser som ikke finnes i referansegenomet. De novo assemblering som er mest brukt for bakterier i dag kan oppdage nye sekvensrekkefølger og alleler uten hjelp av et referansegenom. Genomsekvensen blir gjenskapt gjennom overlappende sekvenserte reads som settes sammen til contigs (Lischer & Shimizu, 2017).

Det finnes flere tilgjengelige verktøy for assemblering som kan gi varierende resultater. Forskjellige sekvenseringsteknologier produserer ulike data, og det er derfor viktig å velge best tilpasset verktøy basert på sekvenseringsplattformen som er bitt brukt. I denne oppgaven ble NGS med Illumina brukt som gir korte reads. To kjente NGS assembly er Overlap/Layout/Consensus (OLC) og De Brujin Graph (DBG). OLC avhenger av en overlappende graf og er mer egnet for lange reads med lav coverage, som Sanger sekvensering. DBG-algoritmen bruker en form for K-mer graf og er i motsetning til OLC mer egnet for korte reads med høy coverage (Li et al., 2011).

1.3.2.1 De Brujin graf (DBG)

En vanlig de novo assembly metode er de Brujin graf (DBG) som bruker reads delt opp i k-merer for å konstruere en graf. DBG deler readsene opp i k-1-merer. Hver unike kmer med k-lengde produserer en node. To noder kobles sammen hvis k-meren har en k-1 overlapp. Det vil si at dersom de siste k-1-tegnene (suffiks) i k-mer representert av A, er like de første k-1-tegnene (prefiks) i k-mer representert av B vil A og B bindes sammen (Maduranga, 2020). Et eksempel på de Brujin graf er illustrert i figur 6.

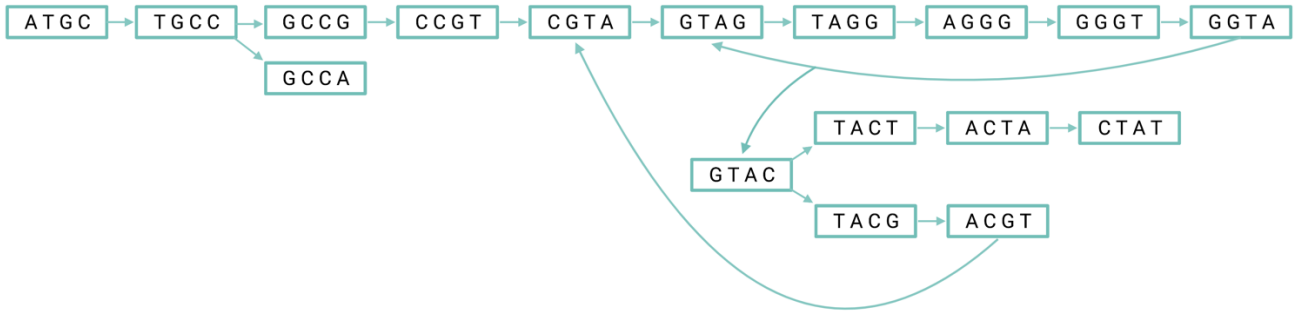

Figur 6 Eksempel på en de Brujin graf. Figuren er inspirert fra https://en.wikipedia.org/wiki/File:Example_1seq.pdf og laget ved bruk av biorender.

For et perfekt genom kan readsene lage en sti der hver og en av nodene er representert en gang. Stien kalles Eulersk sti, og skal rekonstruere den opprinnelige genomsekvensen (Bankevich et al., 2012). Feil forårsaket av sekvenseringsprosessen eller forurensninger i prøven skaper utfordringer. Med optimalisering kan grafen ved hjelp av forenklinger og feilfjerninger bidra til å inkludere flere av nodene.

Assemblering av korte reads (fra Illumina) har høy nøyaktighet, men har begrenset evne til å assemble repeterende sekvenser. Repeterte regioner som er spred utover genomsekvensen vil kunne slå seg sammen til større sammenhengende sekvenser som ikke vil ha unike DNA-sekvenser på noen av sidene. Dette gjør assemblering av repeterte regioner som er lengre enn readlengde umulig (Baptista et al., 2018). I en DBG vil repeterende sekvenser føre til at to forskjellige stier starter og slutter ved de samme nodene, kalt bobler (vist med blått i figur 7). For å finne ut hvilken sti som skal beholdes og hvilken som skal fjernes kalkuleres Kmer coverage for hver sti. Forgreninger kalt tip er en annen feil som kan forekomme (vist med rødt i figur 7). Dette skjer dersom det er feil på slutten av en read, slik at nodene er frakoblet grafen i en av endene (Leggett et al., 2013). Slike feil skaper forvirring når en skal velge sti for å rekonstruere den opprinnelige genomsekvensen, og må fjernes fra grafen. Selv etter forenklingene vil det nesten alltid være regioner i grafen vi ikke kan inkludere i et større contig, og disse vil da danne sine egne små contiger (Li et al., 2011). Forventet størrelser på contiger fra assembleringen avhenger mye av størrelsen på genomet og typen sekvenseringsdata.

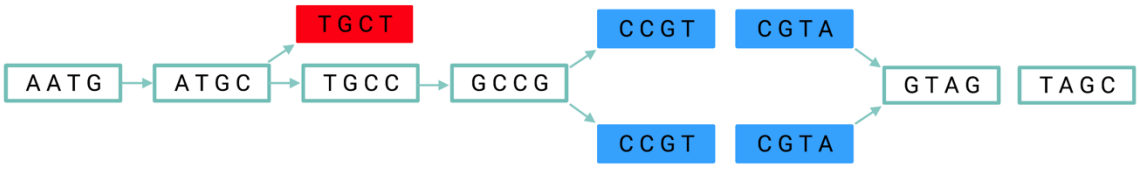

Figur 7 Eksempel på bobler (merket med blått) og tips (merket med rødt) i en de Brujin graf. Figuren er laget ved bruk av biorender.

Valg av riktig assembleringsverkøy avhenger av hva brukeren er interessert i å få ut av genom assembleringen, samt tilgjengelig budsjett. Et vanlig brukt assembleringsverktøy for korte reads som baserer seg på DBG algoritmen er SPAdes. Spades går gjennom 4 steg: konstruksjon av graf, justeringer og beregninger i forhold til avstand mellom parede k-merer i read-par, konstruksjon av graf med hensyn til read-par og konstruksjon av contigs (Bankevich et al., 2012).

1.3.2.2 Kvalitetsjekk av assembly

Det er mange utfordringer knyttet til assemblering av genomet. En av de største utfordringene er håndtering av feillesninger. Avlesningene etter sekvenseringen vil aldri vært helt nøyaktig. For å håndtere dette kan den samme delen av DNA sekvenseres flere ganger. Antall ganger en

seksjon ble sekvensert kalles «coverage». Coverage av et datasett er det totale antallet baser i den leste dataen delt på det totale antallet basepar i det sekvenserte genomet. Verdien kan beregnes ved hjelp av formel (2) og blir ofte brukt som en faktor i kvalitetssjekk og eventuell fjerning av baser. Det er vanlig med mellom 30 og 50 X coverage for å få en vellykket assembly. Jo høyere coverage en har jo flere korte reads av DNA-sekvensen.

$$Coverage = \frac{Antall\ reads * Read\ lengde}{Total\ genomstørrelse} \quad (2)$$

QUAST (Quality Assessment Tool) er et verktøy for kvalitetsvurdering av assembly. Verktøyet kan vurdere sammenstillinger både med og uten et referansegenom (Gurevich et al., 2013). Verktøyet genererer en rapport med statistiske verdier og beregninger. Noen av disse verdiene er N50, antall contigs og total lengde på assembly. N50 verdien beregnes ved å sortere alle contigs etter lengde. Sekvenslengden til den korteste contigen ved 50% av den totale genomlengden gir N50 verdi.

1.3.3 Typing av helgenomsekvenserte data

DNA-baserte typingsmetoder er viktig for utbruddsoppklaring, smittesporing og identifisering av smittekilde som kan redusere smittepress. Typing av helgenomsekvenserte *Salmonella* isolater kan redusere salmonellose og øke mattryggheten. *Salmonella* in Silico Typing Resource (SISTR) er en bioinformatisk plattform som ble utviklet for å forutsi nøyaktig serovariant for assemblerte helgenomsekvensammenstillinger. Plattformen har flere sekvensbaserte typingsanalyser integrert som finner serovarianten. I denne oppgaven fant SISTR serovarianten ved bestemmelse av antigen, cgMLST-gen alleler og MASH som estimerer genom- og metagenomavstanden. Ved bestemmelse av antigen finner SISTR H1 og H2/flagell antigen og O/somatisk antigen. Den antigene profilen blir brukt til å identifisere serotype referert til Kauffman-white referanse katalog. cgMLST baserer seg på 330 kjernegener (core genes) identifisert gjennom en komparativ genomisk analyse basert på et sett med assemblerte genomer med best kvalitet i datasettet. BLAST blir brukt for å sammenligne DNA-sekvensen med data fra databaser (Yoshida et al., 2016). MASH identifiserer serovarianten ved å estimere genomavstanden ved bruk av MinHash-algoritmen. Jo likere to genomer er, jo flere MinHashes vil sannsynligvis matche (Ondov et al., 2016).

SISTR er en molekylær typingsmetode som baserer seg på genotypiske egenskaper for å finne serovarianten. Metodene mangler den nødvendige oppløsningen for å identifisere utbrudd forårsaket av nært beslektede bakterievarianter. En måte å utnytte WGS-data på er identifisering av SNP-er som varierer mellom isolater. SNP er en forkortelse for «Single-nucleotide polymorphism» som representerer en forskjell i en enkelt base i DNAet:

SNP-er er svært informative og er i stand til å avsløre evolusjonshistorier til homogene grupper, samt oppdage utbrudd (Pearce et al., 2018). Tilnærmingen kan være referansefri eller referansebasert, der sistnevnte er mest brukt. Ved bruk av referanse justeres sekvenserte reads til et nært beslektet referansegenom for å identifisere SNP-er. DNA-sekvensene som er felles mellom de sekvenserte isolatene og referansegenomet kan deretter analyseres basert på forskjellige SNP-er.

1.3.4 Fylogenetiske analyser

For å finne smitteoverføringen mellom ville dyr og produksjonsdyr må en finne ut hvordan *S.* Typhimurium bakterien i de ulike isolatene er relatert. Fylogenetiske analyser basert på helgenomsekvensering ser på den evolusjonære utviklingen og kartlegger slektskap mellom organismene (Dutta, 2021). Et fylogenetisk tre er en evolusjonær rekonstruksjon som viser den genetiske nærheten mellom organismene. Konstruksjonen bygges opp via klustering, som grupperer dataen i delmengder kalt klynger koblet sammen med grener. Lengden på grenene viser den genetiske avstanden mellom individene og en kan på denne måten se hvor lenge det er siden artene hadde en felles stamfar. Tidligere var dataene i fylogenetiske analyser basert på anatomiske likheter og forskjeller mellom artene. Trærne baserer seg nå i hovedsak på genetiske og molekylære data (Scott & Baum, 2016).

1.4 Målsetting for oppgaven

Hovedmålet med oppgaven er å teste hypotesen om at ville dyr er en potensiell smittekilde for *S.* Typhimurium blant produksjonsdyr i Norge. For å svare på hypotesen skal helgenomsekvenser (WGS) av *S.* Typhimurium fra ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr bearbeides, analyseres og tolkes ved bruk av bioinformatiske analyser. Deretter skal en vurdere om datasettet som er tilgjengelig i oppgaven tillater å svare på om isolatene fra produksjonsdyr og ville dyr er like nok til å vurdere om de er fra samme kilde.

Hovedmål

- Er ville dyr en potensiell smittekilde av *S.* Typhimurium til produksjonsdyr i Norge?

Delmål

- Tillater datasettet som er tilgjengelig i oppgaven å svare på hovedmålet?
- Er isolatene fra produksjonsdyr og ville dyr like nok til å vurdere om de er fra samme kilde?
- Hvordan må eventuelt datasettet se ut for å svare på problemstillingen?

Materialer og metode

1.5 Isolering, dyrking, DNA ekstraksjon og sekvensering

Utført av Veterinærinstiuttet.

Isolering, dyrking og DNA ekstraksjon ble utført av Veterinærinstituttet i henhold til en brukerveiledning for ekstraksjon av bakterielt genomisk DNA til dypsekvensering. Brukerveiledningen er utformet av Veterinærinstituttet for bruk i videre helgenomsekvensering (WGS) som krever DNA av god kvalitet.

Ekstrahert DNA ble sekvensert på Illumina Miseq og/eller NextSeq sekvenseringsmaskin. Miseq brukes rutinemessig på Veterinærinstiuttet for WGS av bakterier. Fordelen med Miseq er at den gir read-sekvenser med lengde på ca. 300 bp, mens NextSeq gir reads med kortere lengde på 150 bp. For isolatene i datasettet brukt i oppgaven var 109 av isolatene sekvensert med Illumina Miseq og 18 av isolatene med Illumina NextSeq. Isolatene sekvensert med Illumina Miseq var samlet fra ulike kjøringer, mens isolatene sekvensert med Illumina Nextseq var fra samme kjøring.

1.5.1 IRIDA og Galaxy

IRIDA er en bioinformatisk og analytisk web-plattform utviklet for utbruddsundersøkelser av infeksjonssykdommer ved bruk av WGS data (Matthews et al., 2018). Plattformen ble brukt til opplasting, lagring og administrering av *S.* Typhimurium isolatene. For analysene benyttet IRIDA seg av Galaxy.

Isolatene lagret i IRIDA ble delt med Galaxy-delen. Galaxy er en plattform hvor en tar i bruk bioinformatiske verktøy for å analysere filene fra sekvenseringen lagret i for eksempel IRIDA. Plattformen brukes til å designe egne «workflows» som ble brukt under preprosessering, assemblering og typing av sekvensdataene.

1.6 Galaxy workflow 1: Preprossesering, Assemblering og Typing

En forenklet utgave av workflowen som ble brukt for preprosessering, assemblering og typing er illustrert i figur 8. For en mer detaljert workflow designet i Galaxy med oversikt over inputs og outputs se vedlegg figur 19.

FastQC ble brukt til å utføre kvalitetskontroll på råsekvensdataene der resultatene ved hjelp av MultiQC ble samlet i en oversiktlig rapport. Deretter ble readsene satt sammen ved assemblering med bruk av Shovill som bruker Trimmomatic for å fjerne adaptere på paired end Illumina fastq reads og SPAdes som de novo assembler. Kvaliteten på de assemblerte genomene ble vurdert ved bruk av QUAST. Deretter ble SISTR brukt for serovarprediksjon og MLST for tildeling av sekvenstype. Alle verktøyene ble brukt med standard parametere, der det ikke er spesifisert noe annet.

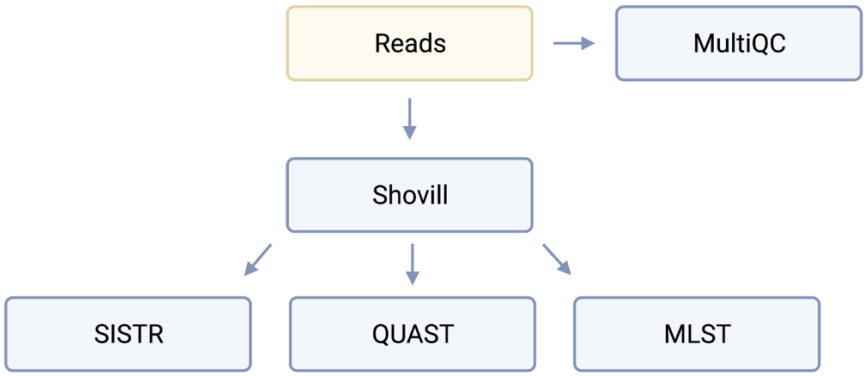

Figur 8 Forenklet versjon av workflow designet i Galaxy ved preprosessering, assemblering og typing av S. Typhimurium isolatene. Figuren er laget ved bruk av biorender.

1.6.1 Kvalitetssjekk med MultiQC

For å sjekke kvaliteten på råsekvensdataen ble verktøyet MultiQC (Version 1.11) brukt. Dette gir en samlet rapport over FastQC profilene til isolatene. FastQC bruker rådata fra R1 og R2 FASTQ-filer per isolat som input. Sammendragsgrafer og tabeller fra alle isolatene ble ved hjelp av MultiQC brukt for å samle resultatene i en HTML-fil. HTML-filen inneholdt følgende resultater: unike reads, dupliserte reads, sekvens reads lengde og GC% innhold.

Basert på data fra MultiQC ble Qual bases (%) og coverage regnet. Qual bases (%), coverage og GC (%) ble brukt til å vurdere kvaliteten til rådataen. Coverage ble regnet ut ved bruk av formel (2), der den totale genomstørrelse på referansegenomet *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium str. LT2 (4857450 bp) ble brukt for alle isolatene.

Qual bases (%) ble regnet ut ved å bruke formel 2.

$$Qual\ bases\ (\%) = \frac{Unique\ reads}{Duplicate\ reads} * 100 \qquad (2)$$

1.6.2 Assemblering og preprosessering med Shovill

Shovill (Version 1.1.0) ble brukt for assemblering av *Salmonella* sekvensdataene fra Illumina paired-end reads. Shovill er en pipeline som bruker et assembleringsprogram med Trimmomatic kombinert. Trimmomatic ble brukt for å fjerne adaptere og reads av dårlig kvalitet før assembleringen. SPAdes (St. Petersburg genome assembler) ble valgt som de novo assembler.

1.6.3 Kvalitetssjekk av assembly med QUAST

QUAST (Version 5.0.2) ble brukt til å vurdere kvaliteten etter assembleringen. Contigs-filen fra assembleringen ble brukt som input. Referansegenomet brukt var *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium str. LT2, complete genome (NC_003197.2) hentet fra NCBI. QUAST produserte en rapport der N50, antall contigs og lengde på assembly ble plukket ut for å vurder kvaliteten.

1.6.4 SISTR

SISTR (Version 1.1.1) brukte contigs fra assembleringen med Shovill som input. Serovarianter ble identifisert fra helgenomsekvens assembly ved bestemmelse av antigen og cgMLST-genalleler ved bruk av BLAST. SISTR brukte i tillegg Mash for en rask estimering av genom- og metagenomavstanden. SISTR produserte en output fil med serovar-prediksjonen og resultater for in silico typingen. Filen inneholdt serovar-prediksjon basert på antigen, cgMLST- og Mash-resultater.

1.6.5 MLST

MLST (Version 2.16.1) brukte contigs fra assembleringen med Shovill som input. Inputfilen ble skannet mot PubMLST typing-skjemaer, som for *Salmonella* baserer seg på gensekvensen til de syv genene *aro*C, *dna*N, *hem*D, *his*D, *pur*E, *suc*A og *thr*A. En tabulatordelt datafil ble produsert med ST (sekvenstype) og allele-ID-ene. Datafilen ble lastet opp og visualisert ved hjelp av trevisualiseringsprogrammet Grapetree (Version 0.1.8) (Zhou et al., 2018).

1.7 Galaxy workflow 2: SNP analyse

For SNP analysen ble verktøyene illustrert i figur 9 brukt. Kjerne-genom ble identifisert ved hjelp av ParSNP, hvorpå Harvesttools ble brukt for å formatere outputet til fasta. Rekombinante områder ble identifisert med Gubbins. Deretter ble et Maximum Likelihood-tre generert med IQTREE som visualisert i iTOL. Snp-dists produserte en avstandsmatrise og ble

brukt for å beregne antall SNP-er mellom alle sekvenser i FASTA-filen fra Gubbins multippel sammenstillingen. I beskrivelsene av verktøyene under er kun outputet brukt i analysen beskrevet. Workflow designet i Galaxy med oversikt over alle inputs og outputs fra analysen er lagt ved som vedlegg i figur. 20.

Figur 9 Forenklet versjon av workflow designet i Galaxy for SNP analyse av S. Typhimurium isolatene. Figuren er laget ved bruk av biorender.

1.7.1 ParSNP og Harvesttools

ParSNP (Version 1.2) brukte ferdig assemblert ST19 og ST34 separat som inputs. For ST19 SNP analyse ble *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium str. LT2, complete genome (NC_003197.2) brukt som referansegenom. For ST34 SNP analysen ble *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium WW01 chromosome, complete genome (CP022168.1) brukt som referansegenom. ParSNP utførte en kjernegenom alignment som produserte en "Gingr formatted binary archive" fil sammen med flere outputs som ikke ble brukt i analysen. Gingr filen ble konvertert til en fasta-fil med Harvesttools (Version 1.2.0) som ble brukt som input i Gubbins.

1.7.2 Gubbins

Gubbins (Version 0.1.0) brukte «multi-FASTA whole genome alignment» outputet fra Harvesttools til å se etter rekombinasjon i genomet. Ved en homolog rekombinasjon bytter en *Salmonella*-bakterie ut biter av genomet sitt med omtrent samme region i en annen *Salmonella*-bakterie. Siden disse endringene ikke er forårsaket av vertikal arv brukes Gubbins til å detektere rekombinasjon i genomet så ikke regionene brukes for å finne SNP-er (Croucher et al., 2014). Gubbins produserte flere outputs, inkludert "FASTA format alignment of filtered polymorphic sites", som ble brukt som input for IQTREE og Snp-dists

1.7.3 Snp-dists

Snp-dists (Version 0.8.2) brukte "FASTA format alignment of filtered polymorphic sites" produsert fra Gubbins som input. Verktøyet beregner SNP-avstanden mellom hvert

sekvenspar i en multippel sekvenssammenstilling (av like lange sekvenser) og outputer de parvise SNP-avstandene som matrise (Seemann, 2019), med en rad/kolonne for hvert genom. Matrisen ble brukt for å se hvor mange SNP-er som skilte to genomer.

1.7.4 IQTREE

IQTree (Version 1.5.5.3) brukte "FASTA format alignment of filtered polymorphic sites" produsert fra Gubbins som input og rekonstruerer et evolusjonstre. Etter kjøringen produserte IQ-TREE flere outputs, inkludert «Maximum Likelihood Distance Matrix». iTOL (Interactive Tree Of Life) v5 ble brukt som programverktøy for å visualisere og manipulere et fylogenetiske trær basert på SNP forskjellene (Letunic & Bork, 2021) fra Maximum Likelihood distansematrisen.

Resultater

1.8 Datasett

Datasettet i oppgaven bestod av *S.* Typhimurium isolater valgt ut fra konfidensielle dokumenter tilgjengelig hos Veterinærinstituttet. Utgangspunktet var *Salmonella* spp. isolater som allerede var helgenomsekvensert. For å inkluderes i denne oppgaven ble det stilt krav om at isolatene var fra ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr i Norge, og at serovarianten var *S.* Typhimurium basert på serotyping gjort på bakteriologi laboratoriet ved Veterinærinstituttet. Kravene ble brukt til å plukke ut isolater fra prøvejournalsystemet (PJS) til Veterinærinstituttet. Isolater som var eldre enn 2006 ble slått opp i et dokument over historiske *Salmonella* isolater fra 1951 til 2006 for å finne tilstrekkelig med informasjon for å vurdere om isolatene oppfylte kravene for å bli inkludert i datasettet. Isolatene som ikke oppfylte disse kravene, samt isolater fra ringtester, ble ikke inkludert.

Sekvensdataene i datasettet bestod av 127 isolater som var samlet i paired end R1 og R2 fastq-filer. 109 av isolatene var sekvensert med Illumina NextSeq og hadde en sekvenslengde på 300 bp, mens 18 isolater var sekvensert med Illumina MiSeq og hadde en sekvenslengde på 150 bp. Isolatene i datasettet ble samlet inn mellom 2001 og 2021 fra ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr i Norge. Blant de 127 *S.* Typhimurium isolatene var 53 isolert fra ville dyr, 41 isolert fra produksjonsdyr og 33 isolert fra sport- og familiedyr. Arter og tilhørende antall isolater er presentert i figur 10. Isolater fra 2020 utgjorde store deler av datasettet, der flere av isolatene var isolert fra katt. De resterende isolatene var jevnt fordelt over årene fra 2001 til 2021. Tabell 7 i vedlegg inneholder informasjon om alle isolatene inkludert i oppgaven, samt tilhørende art og et PJS nummer som inkluderer året prøvene ble samlet inn og bakteriene isolert.

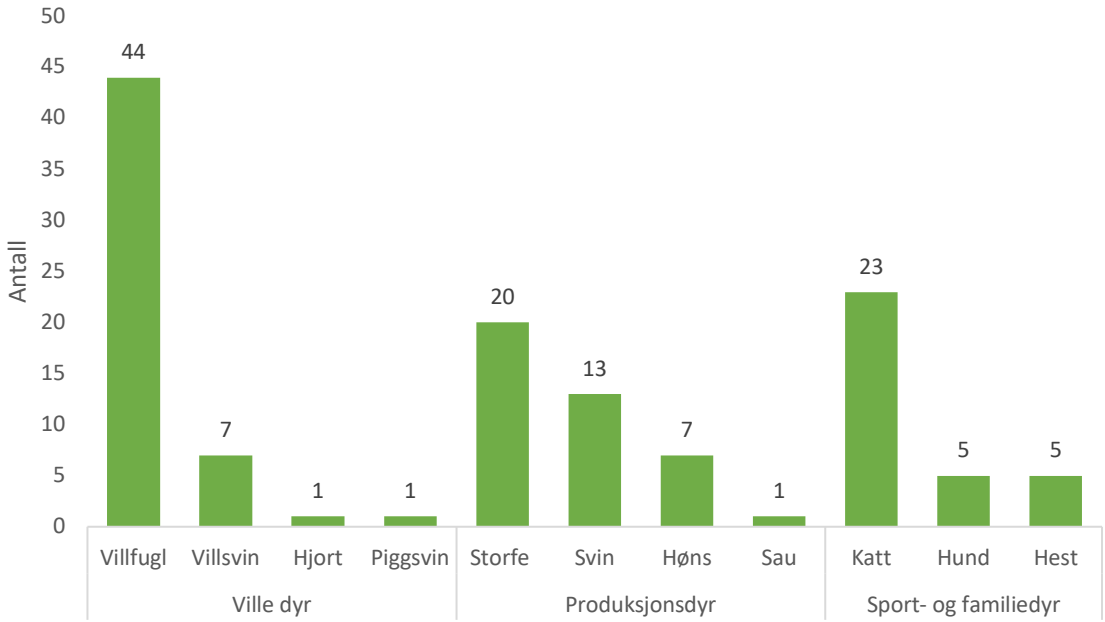

Figur 10 Oversikt over antall ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr med artsopprinnelse for de 127 isolatene brukt i oppgaven.

1.9 Kvalitetskontroll av rådata og assembly

Rådatafilene fra sekvenseringen ble kvalitetsjekket ved hjelp av verktøyet MultiQC, og kvaliteten på assembly ble vurdert ved hjelp av QUAST. Kvalitetsscore for rådataen plottet i en Score Quality plot fra MultiQC-rapporten er illustrert i figur 11, der y-aksen viser kvalitetscoren (PHRED score) og x-aksen viser posisjonen i reads. For å gjøre det mulig å plotte flere prøver i samme graf viser plottet gjennomsnittlig kvalitetsscore. Plottet inkluderer reads med ulik lengde basert på sekvenseringsteknologien og flowcelle som ble brukt. De korte grønne linjene (R1 og R2) i figur 11 stopper ved 150 bp og er sekvensert med Illumina NextSeq. Isolater sekvensert med Illumina MiSeq viser reads med lengde på 300 bp. For reads med lengde på 300 bp viser grønne og oransje linjer reads som ble sekvensert i første runde (R1), og røde linjer viser, med unntak, reads sekvensert i andre runde (R2).

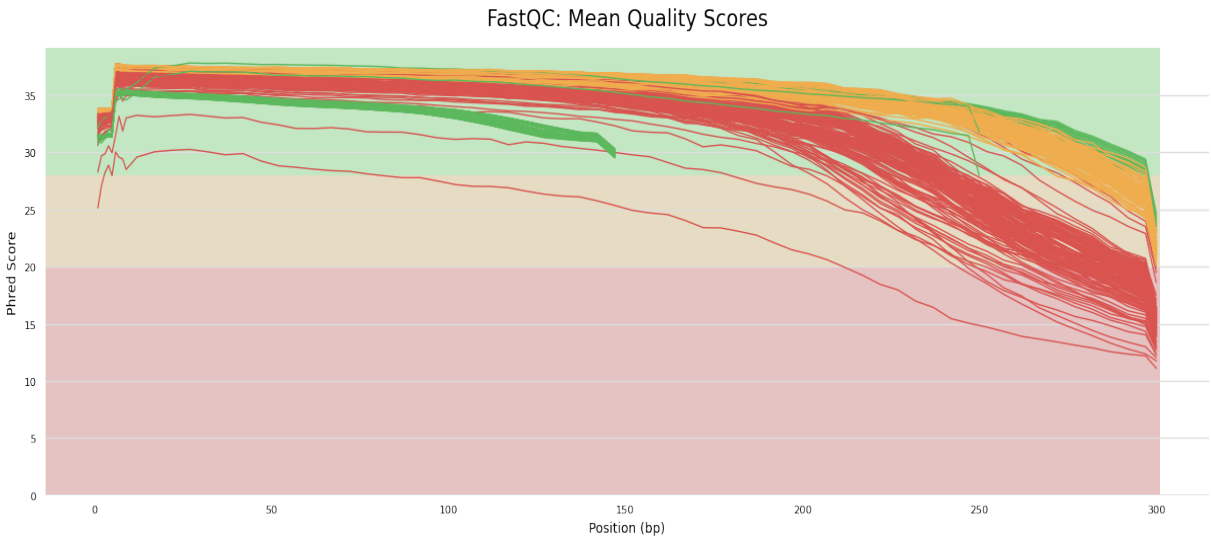

Figur 11 Score Quality plot fra MultiQC rapporten. Figuren viser kvalitetsverdier for R1 og R2 rådata fra Illumina Miseq (300 bp) og Nextseq (150 bp). Posisjonen i reads er plottet langs x-aksen og kvaliteten målt i PHRED score langs y-aksen. Y-aksen er delt inn i tre deler etter svært god kvalitet (grønn), rimelig god kvalitet (oransje) og dårlig kvalitet (rød).

Adapterinnholdet i readsene (R1 og R2) fra rådataen er plottet i figur 12, der x-aksen viser posisjonen (bp) og y-aksen viser mengde adaptersekvenser i %. Figuren viser kun isolater med ≥ 0,1% adapterkontaminering. Hver farget linje representerer en adapter som er oppdaget i isolatet, og kan derfor inneholde flere linjer per isolat. For y-aksen indikerer en høy kurve en større andel adaptere, mens x-aksen viser hvor tidlig adapterinnholdet oppdages i readsen.

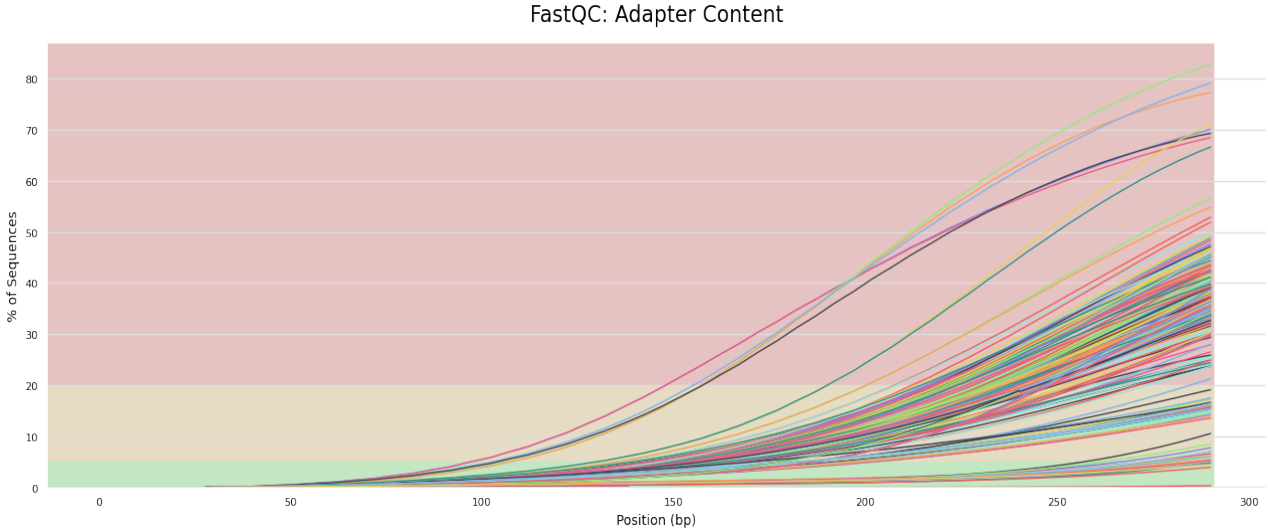

Figur 12 Adapterinnholdet i reads fra assembleringen. X-aksen viser posisjonen (bp) og y-aksen viser mengde adaptersekvenser i %. Hver farget linje representerer en adapter som er oppdaget i isolatet. Y-aksen er delt inn i tre deler etter svært god kvalitet (grønn), rimelig god kvalitet (oransje) og dårlig kvalitet (rød).

Gjennomsnittlig kvalitetsverdier for rådata fra MultiQC og assembly fra QUAST er presentert i tabell 1. Kvaliteten ble sjekket for alle de 127 isolatene i datasettet. Dette inkluderte 109 isolater med en sekvenslengde på 300 bp sekvensert med Illumina NextSeq og 18 isolater med sekvenslengde på 150 bp sekvensert med Illumina MiSeq. For MultiQC var det ønsket et GC-innhold på rundt 52%, som er gjennomsnittlig verdi for *S.* Typhimurium (Papanikolaou et al., 2009). For QUAST ble det satt et krav på at N50 skulle være (>15000) og antall contigs (<100). Basert på de nevnte grensene var det ingen av de 18 isolatene som ble sekvensert med Illumina NextSeq (150 bp) som oppfylte kravene, og ble dermed fjernet fra datasettet. For isolatene sekvensert med Illumina MiSeq (300 bp) var det 5 isolater som ikke oppfylte kravene og ble fjernet fra datasettet. 104 isolater sekvensert med Illumina Miseq (300 bp) viste gode resultater i kvalitetskontrollen og kunne brukes i ytterligere analyser (tabell 1). Tabell 8 i vedlegg presenterer en samlet rapport med kvalitetsverdier for alle isolatene fra MultiQC og QUAST der isolater fjernet fra datasettet er markert.

Tabell 1 Gjennomsnittsverdier av resultatene fra kvalitetskontroll av rådata og assembly ved bruk av hhv. MultiQC og QUAST. Sekvenslengde (bp), qual bases (%), GC (%) og coverage er hentet fra MultiQC rapporten og N50 og antall contigs er hentet fra QUAST rapporten.

	MultiQC				QUAST	
Antall isolater	Sekvenslengde (bp)	Qual bases %	GC %	Coverage	N50	Antall contigs
18	149	64	48	70	6603	1478
5	300	84	51	69	22022	10977
104	300	84	51	67	326988	50

** Kvalitetsverdier som ikke oppfylte kravene for god nok kvalitet er merket med rødt, og tilhørende isolater ble fjernet fra datasettet (totalt 23).*

1.10 Serovarprediksjon

SISTR ble brukt for å sjekke at de gjenværende 104 isolatene i datasettet var serovariant *S.* Typhimurium. Alle isolatene, med ett unntak, ble karakterisert som subspecies *enterica*. Isolatet 2018-01-3742-8 manglet alle cgMLST330 loci. En nøyaktig serovariant fra antigenene kunne derfor ikke bestemmes. For de resterende isolatene ble O-antigen faktor (1,4, [5] og 12) og H1 antigen (i) karakterisert. For H2 antigen ble (1,2) karakterisert for 102 isolater, mens for isolatene 2018-01-1983-10 og 2021-01-1675-2 ble ingen H2 antigen funnet.

SISTR kombinerte resultater fra karakterisering basert på serovar_antigen, serovar_cgMLST og serovar_Mash for å gi et endelig resultat (tabell 2). Det endelige resultater viste serovariant *S.* Typhimurium for alle 104 isolater.

Tabell 2 Salmonella serovariant, samt O-antigen og H-antigen fra SISTR analysen for totalt 104 isolater. For 2 av isolatene ble ingen H2 antigen funnet.

Antall isolater	O - gruppe	Serovariant	O-antigen	H1 antigen	H2 antigen
102	*enterica*	Typhimurium	1,4,5,12	i	1,2
2	*enterica*	Typhimurium	1,4,5,12	i	-

1.11 *S.* Typhimurium MLST sekvenstype

MLST tildelte de 104 isolatene fra *S.* Typhimurium til 6 sekvenstyper (ST). 92 isolater tilhørte ST19, 8 isolater tilhørte ST34 og ett isolat tilhørte hhv. ST313, ST376, ST432 og ST 568. De 7 husholdningsgenene *aro*C, *dna*N, *hem*D, *his*D, *pur*E, *suc*A, *thr*A funnet for sekvenstypene med tilhørende allelenummer, samt antall isolater knyttet til sekvenstypen er presentert i tabell 3. I tabell 3 er allelene som skiller seg ut fra ST19 profilen merket rødt. ST34, ST313, ST376 og ST568 har en avstand på 1, som betyr at det er kun en allele som skiller seg fra ST19. ST432 skiller seg ut med en avstand på 7 alleler, som er merket med grått i tabellen.

Tabell 3 S.Typhimurium stammene sortert etter sekvenstype, samt den tilknyttende allele-ID-ene. Alleler som skiller seg ut fra ST19 profilen for ST 34, ST313, ST376, ST432 og St568 er merket med rødt som gir en indikasjon på avstanden mellom STene.

Sekvenstype (ST)	*aro*C	*dna*N	*hem*D	*his*D	*pur*E	*suc*A	*thr*A	Antall isolater
19	10	7	12	9	5	9	2	92
34	10	19	12	9	5	9	2	8
313	10	7	12	9	112	9	2	1
376	10	7	12	9	5	121	2	1
568	183	7	12	9	5	9	2	1
432	88	26	30	55	21	68	80	1

Trevisualiseringsprogrammet Grapetree visualiserte et tre basert på klustering på basis av allele-tall fra MLST analysen er illustrert i figur 13. Treet viser totalt 104 isolater, representert med hver sin farge, fordelt på 6 klynger basert på sekvenstype.

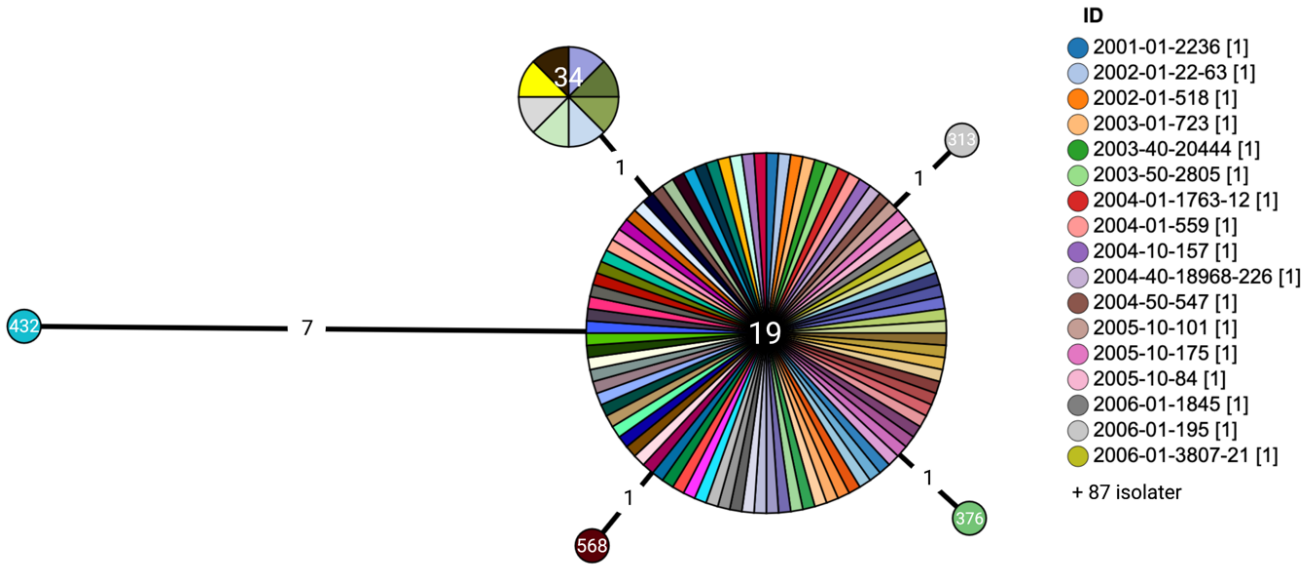

Figur 13 Grapetree basert på klustering på basis av allele-tall for S.Typhimurium isolatene fra MLST analysen. Treet viser totalt 104 isolater fordelt på 6 klynger basert på ST.

Grapetree basert på klustering på basis av allele-tall fra MLST analysen fordelt på produksjonsdyr, ville dyr og sport- og familiedyr er illustrert i figur 14. Treet viser totalt 104 isolater fordelt på sekvenstype og type dyr.

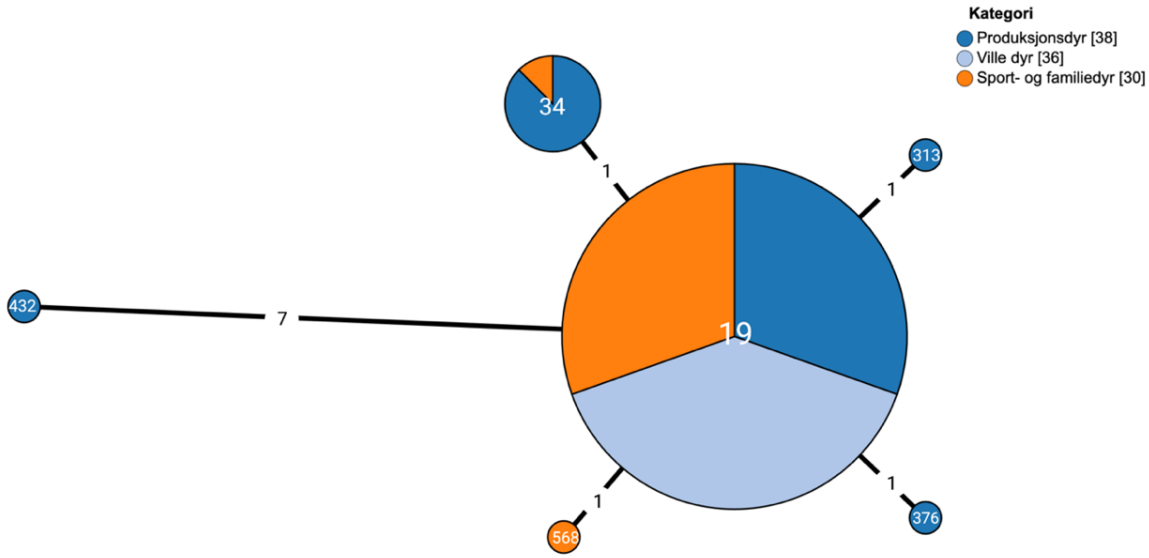

Figur 14 Grapetree basert på klustering på basis av allele-tall for S.Typhimurium isolatene fra MLST analysen. Treet viser totalt 104 isolater fordelt på 6 klynger basert på ST. Andelen av isolatene som er produksjonsdyr er merket med mørkeblå, ville dyr er merket med lys blå og sport- og familiedyr merket med oransje.

1.12 Analyse av SNP forskjeller

ST19 og ST34 som inneholdt flest isolater ble analysert separat basert på hele genomet. Resultatene fra SNP analysen ble illustrert i et fylogenetisk tre generert ved bruk av iTOL. Under SNP analysen ble noen av isolatene ikke inkluder grunnet tekniske årsaker, og disse er dermed ikke inkludert i de fylogenetiske trærne. Dette gjelder fire isolater for ST19: 2002-01-22-63, 2006-40-8604, 2012-60-2316-31, 2018-40-12050-5 og ett isolat for ST34: For ST34: 2007-01-3478.

1.12.1 ST19

ST19-gruppen omfattet 92 isolater fra *S.* Typhimurium hos villedyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr i Norge. Av disse ble 88 av isolatene fra SNP analysen illustrert i et fylogenetisk tre ved bruk av iTOL v6 (figur 15). Innenfor ST19-gruppen ble det oppdaget SNP-er med avstander mellom isolatene som strekker seg fra 0 til 1044 SNP-er, med median på 176 SNP-er og gjennomsnittlig 378 SNP-er. SNP distanse matrisen for hele ST19 var for stor til å inkluderes som vedlegg i rapporten, og kan gis ved forespørsel.

I figur 15 er de to største klusterne merket med en svart pil (kluster 1) og en gul pil (kluster 2). Isolater som ikke ble definert som villedyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr i figur 15, og derfor merket svart, ble dupliserte under SNP analysen. «LT12_ NC_003197.2» er referansegenomet *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium str. LT2, complete genome (NC_003197.2).

Gjennomsnitt	Median	Fra-til
378	176	0-1044

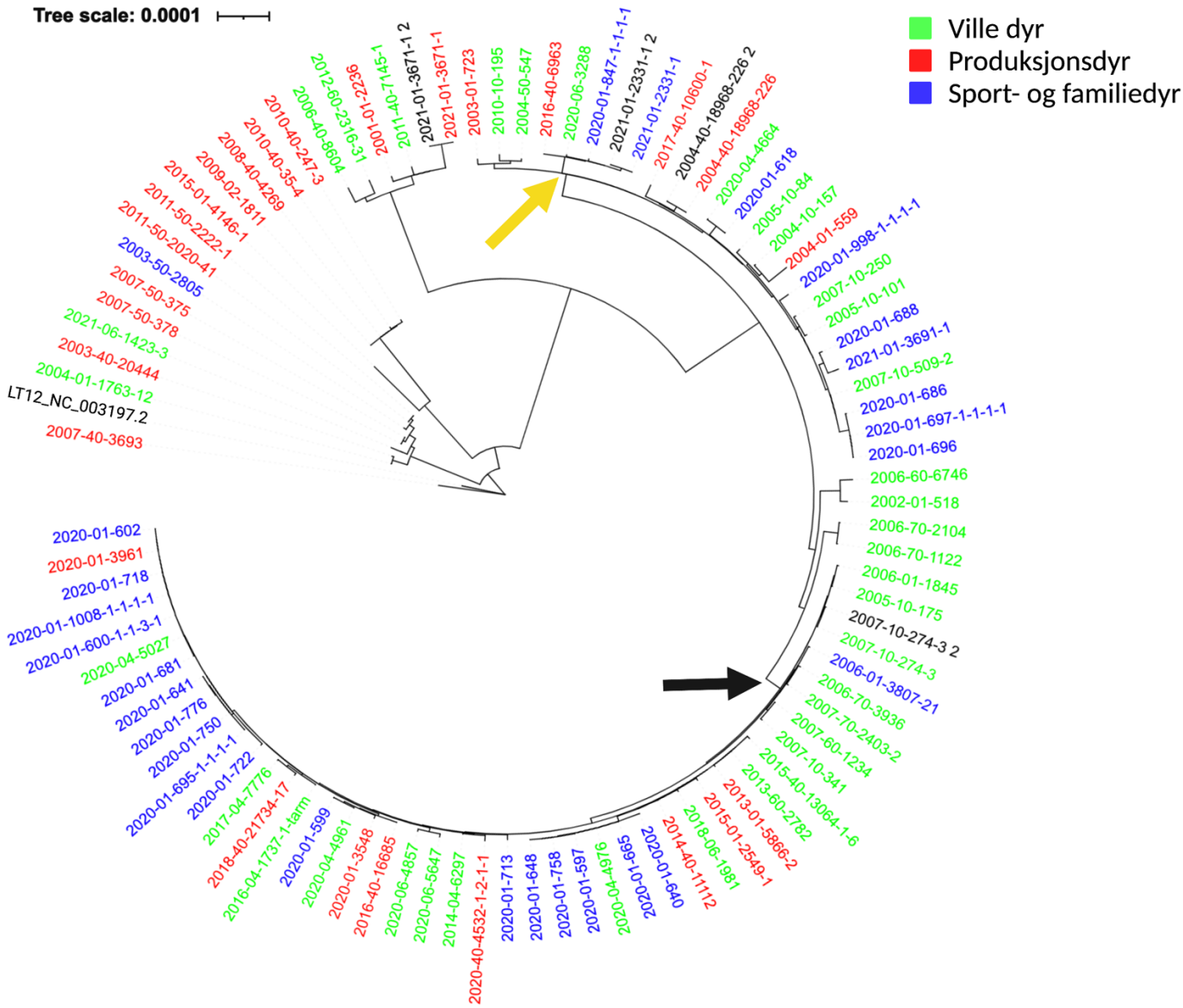

Figur 15 Fylogenetisk tre basert på SNP analysen for S.Typhimurium ST19. Treet viser SNP forskjellen mellom S. Typhimurium isolatene der ville dyr er merket grønt, produksjonsdyr rødt og sport- og familiedyr blått. Svart pil peker på kluster 1 og gul pil på kluster 2.

Figur 16 viser en forstørret figur av kluster 1 som består av 44 isolater fra 18 ville dyr, 8 produksjonsdyr og 18 sport- og familiedyr. Isolatene i klusteret har avstander som strekker seg fra 0 til 43 SNP forskjeller, med en median på 25 og et gjennomsnitt på 24 SNP Avstanden mellom isolatene innad i klusteret og referansen brukt i analysen var ca. 800-900 SNP-er. SNP distanse matrise for ST19 kluster 1 er presentert i vedlegg tabell 9.

Gjennomsnitt	Median	Fra-til
24	25	0-43

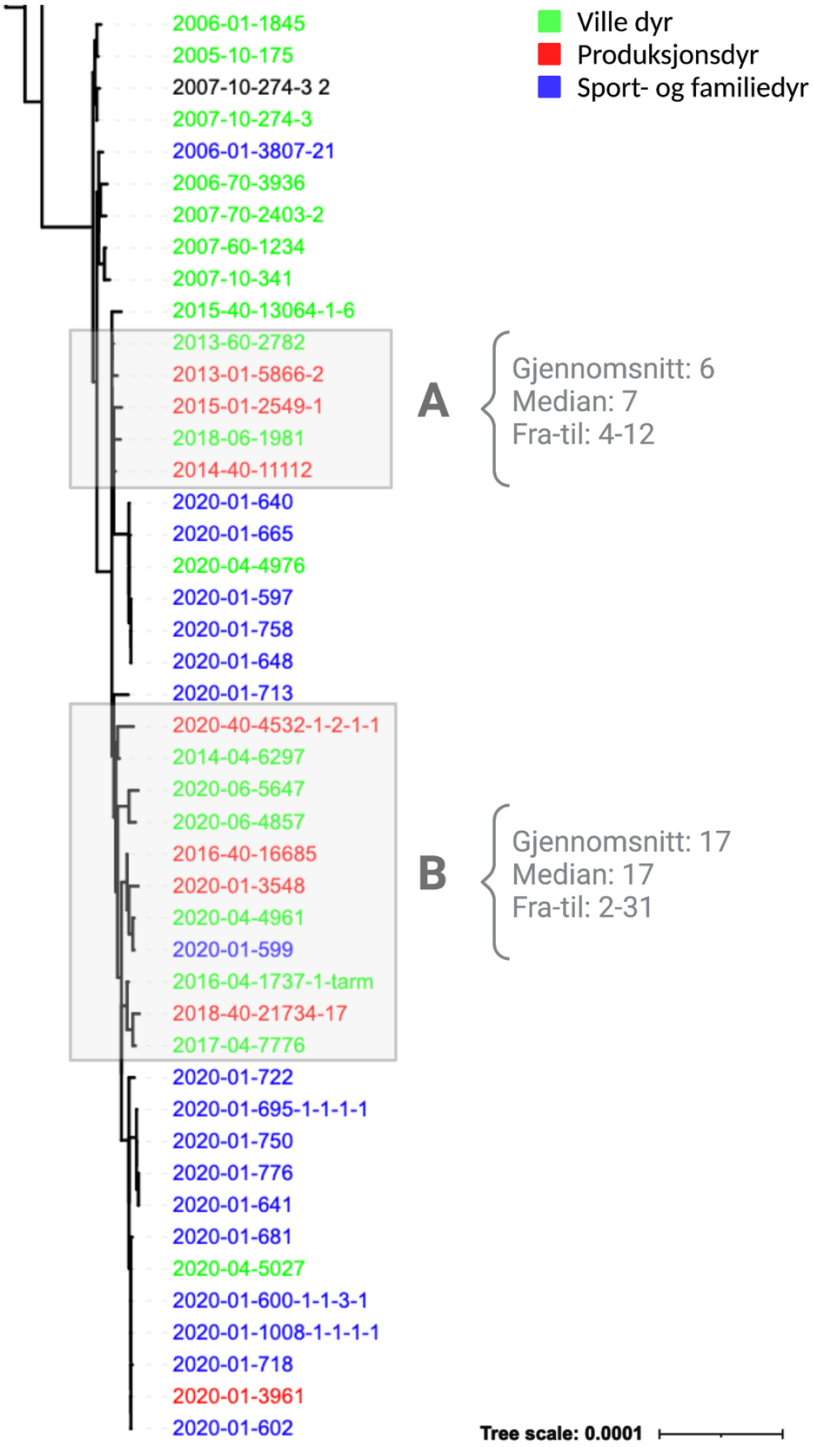

Figur 16 Kluster 1 forstørret fra figur 14. Klusteret består av 44 isolater fra hhv. ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr. Figuren er delt inn i gruppe A og B som inneholder isolater med små SNP forskjeller med utgangspunkt i isolatene samlet fra produksjonsdyr.

Gruppe A i figur 16 inkluderer tre isolater samlet fra produksjonsdyr og to isolater fra ville dyr. Isolatene i Gruppe A strekker seg fra 4-12 SNP forskjeller, med en median på 7 og et gjennomsnitt på 6 SNP. SNP distanse matrisen for Gruppe A er presentert i tabell 4. Isolater fra produksjonsdyr er merket rødt og isolater fra ville dyr er merket grønt.

Tabell 4 SNP distanse matrise for gruppe A i ST19 kluster 1. Tabellen presenterer tre isolater samlet fra produksjonsdyr (merket med rødt) og to isolater samlet fra ville dyr (merket med grønt).

Gruppe A	2013-01-5866-2	2013-60-2782	2014-40-11112	2015-01-2549-1	2018-06-1981
2013-01-5866-2	0	5	7	12	11
2013-60-2782	5	0	4	9	8
2014-40-11112	7	4	0	7	6
2015-01-2549-1	12	9	7	0	11
2018-06-1981	11	8	6	11	0

Gruppe B i figur 16 inkluderer fire isolater samlet fra produksjonsdyr, seks isolater fra ville dyr og ett isolat fra sport- og familiedyr. Isolatene i Gruppe B strekker seg fra 2-31 SNP forskjeller, med en median på 17 og et gjennomsnitt på 17 SNP. SNP distanse matrisen for Gruppe B er presentert i tabell 5. Isolater fra produksjonsdyr er merket rødt, isolater fra ville dyr er merket grønt og isolater fra sport- og familiedyr er merket blått.

Tabell 5 SNP distanse matrise for gruppe B i ST19 kluster 1. Tabellen presenterer fire isolater samlet fra produksjonsdyr (merket med rødt), to isolater samlet fra ville dyr (merket med grønt) og ett isolat samlet fra sport- og familiedyr (merket blått)

Gruppe B	2014-04-6297	2016-04-1737-1-tarm	2016-40-16685	2017-04-7776	2018-40-21734-17	2020-01-599	2020-04-4961	2020-01-3548	2020-06-4857	2020-06-5647	2020-40-4532-1-2-1-1
2016-40-16685	9	9	0	14	17	5	5	8	20	22	20
2014-04-6297	0	10	9	15	18	14	14	17	15	17	13
2016-04-1737-1-tarm	10	0	9	7	10	14	14	17	21	23	21
2020-01-599	14	14	5	19	22	0	2	11	25	27	25
2020-04-4961	14	14	5	19	22	2	0	11	25	27	25
2017-04-7776	15	7	14	0	7	19	19	22	26	28	26
2020-01-3548	17	17	8	22	25	11	11	0	28	30	28
2018-40-21734-17	18	10	17	7	0	22	22	25	29	31	29
2020-06-4857	15	21	20	26	29	25	25	28	0	12	26
2020-40-4532-1-2-1-1	13	21	20	26	29	25	25	28	26	28	0
2020-06-5647	17	23	22	28	31	27	27	30	12	0	28

Figur 17 viser en forstørret figur av kluster 2. Klusteret består av 23 isolater fra 9 ville dyr, 5 produksjonsdyr og 9 sport- og familiedyr. Isolatene i klusteret har avstander som strekker seg fra 1 til 83 SNP forskjeller, med median på 51 SNP og gjennomsnittlig 50 SNP. Avstanden mellom isolatene innad i klusteret og referansen brukt i analysen var ca. 800-900 SNP-er. SNP distanse matrisen for ST19 kluster 2 er presentert i vedlegg tabell 10.

Gjennomsnitt	Median	Fra-til
50	51	1-83

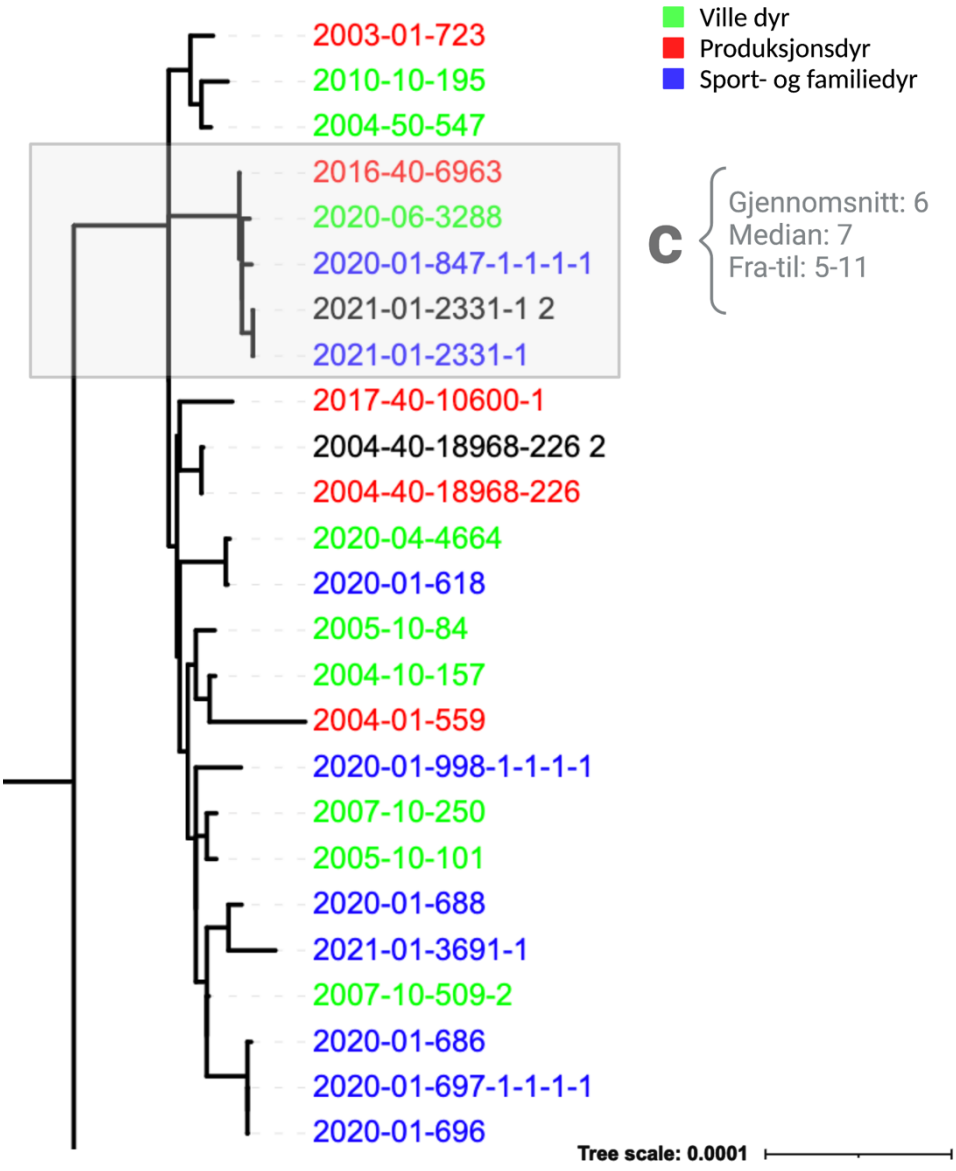

Figur 17 Kluster 2 forstørret fra figur 14. Klusteret består av 23 isolater fra hhv. ville dyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr. Figuren er delt inn i gruppe C som inneholder isolater med små SNP forskjeller med utgangspunkt i isolatet samlet fra produksjonsdyr.

Gruppe C i figur 17 inkluderer ett isolat samlet fra produksjonsdyr, ett isolat fra ville dyr og to isolater fra sport- og familiedyr. Isolatene i Gruppe C strekker seg fra 5-11 SNP forskjeller, med en median på 7 og et gjennomsnitt på 6 SNP. SNP distanse matrisen for Gruppe C er presentert i tabell 6, der isolatet fra produksjonsdyr er merket rødt, isolatet fra ville dyr er merket grønt og isolater fra sport- og familiedyr er merket blått.

Tabell 6 SNP distanse matrise for gruppe C i ST19 kluster 2. Tabellen presenterer ett isolat samlet fra produksjonsdyr (merket med rødt), ett isolat samlet fra ville dyr (merket med grønt) og to isolater samlet fra sport- og familiedyr (merket blått)

Gruppe C	2016-40-6963	2020-06-3288	2021-01-2331-1	2020-01-847-1-1-1-1
2021-01-2331-1	7	10	0	11
2020-06-3288	5	0	10	9
2020-01-847-1-1-1-1	6	9	11	0
2016-40-6963	0	5	7	6

1.12.2 ST34

ST34-gruppen omfattet åtte isolater fra *S.* Typhimurium hos villedyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr i Norge. Av disse ble seks av isolatene fra SNP analysen illustrert i et fylogenetisk tre ved bruk av iTOL v6 (figur 18). Innenfor ST34 gruppen ble det oppdaget SNP-er med avstander mellom isolatene som strekker seg fra 12 til 103 SNP-er, med median på 64 SNP-er og gjennomsnittlig 60 SNP-er. «WW01_ CP022168.1» er referansegenomet *Salmonella enterica* subsp. *enterica* serovar Typhimurium WW01 chromosome, complete genome (CP022168.1). Avstanden mellom isolatene innad i klusteret og referansen brukt i analysen var ca. 100 SNP-er. SNP distanse matrisen for ST34 er presentert i tabell 11 i vedlegget.

Gjennomsnitt	Median	Fra-til
60	64	12-103

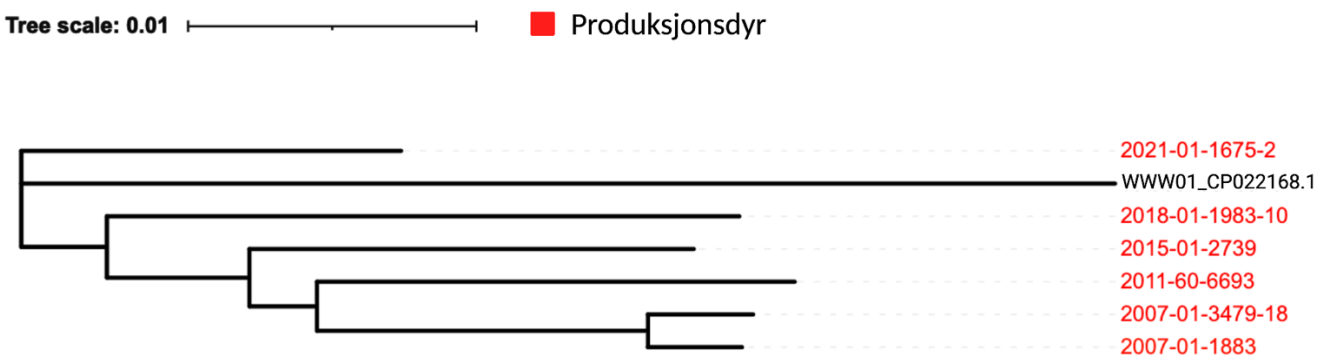

Figur 18 Fylogenetisk tre basert på SNP analysen for S.Typhimurium ST34. Treet viser SNP forskjellen mellom S. Typhimurium isolatene der produksjonsdyr er merket med rødt.

Diskusjon

Prossesen fra reads til fylogenetiske sammenstillinger inneholder flere steg med flere valgmuligheter. I alle steg skal bioinformatiske verktøy velges og tilhørende parametere settes. Hva som velges kan være med på å påvirke det endelige resultatet.

1.13 Datasett

Datasettet bestod opprinnelig av 127 *S.* Typhimurium isolater jevnt fordelt fra villedyr, produksjonsdyr og sport- og familiedyr (figur 10). Flere av isolatene i datasettet ble samlet fra 2020 som inkluderte mange ville dyr isolater fra katt. De resterende isolatene var jevnt fordelt på årene mellom 2001 og 2021 (vedlegg tabell 7). Definisjonen av et ideelt datasett avhenger av hensikten i en studie. Ved analyser av genomer forbundet med smitteoverføring er det viktig at datasettet er mangfoldig og med god kvalitet. Flere av isolatene samlet fra produksjonsdyr var ikke like nok isolatene samlet fra villedyr, som gjorde det vanskelige å vurdere i hvor stor grad ville dyr smitter produksjonsdyr.

Gjennom bioteknologiske metoder som kvalitetssjekk av reads og assembly er det ikke usannsynlig at isolater ekskluderes fra datasettet. Å fjerne isolater vil dermed ha en større påvirkning for et mindre datasett. På den andre siden er et lite datasett lettere håndterbart som gjør analysene mindre tidkrevende.

Isolatene i datasettet ble sekvensert med NGS av hele genomet som gir en dypere kunnskap om bakterien. NGS går gjennom flere steg som kan ha innvirkning på kvaliteten til read sekvensene. Det er blant annet avgjørende med en god forberedelse for en vellykket sekvensering. WGS gir høy oppløselighet som gjør identifisering av sammenhenger mellom *S.* Typhimurium lettere, og er essensielt for en bedre overvåking under identifisering av sannsynlig smittekilde. Tidligere ble det brukt metoder med lavere oppløselighet (blant annet serotyping). Dersom isolatene som ble karakterisert som *S.* Typhimurium hadde en epidemiologisk link (f.eks dyr fra samme besetning), kunne man anta at de var en del av ett utbrudd/hadde samme opprinnelse.

1.14 Bioinformatiske analyser i Galaxy

Etter sekvenseringen ble plattformen Galaxy brukt for alle analysemetodene utført i oppgaven. Workflowene brukt i analysestegene ble designet i Galaxy og tilpasset for analyser av *S.* Typhimurium. Det brukes ofte ikke standardiserte workflows ved analyse av patogene bakterier. Dette fordi patogene bakterier omfatter mange forskjellige arter med ulike behov, der det avhenger fra art til art hva som trengs/ønskes. Ikke alle arter har like utfyllende databaser som *S.* Typhimurium, som kan gjøre noen analyser vanskeligere. Workflowene utvikles dermed i henhold til nødvendigheter, men også ressurser som er tilgjengelige.

I likhet med Galaxy bruker kommandolinjen bioinformatiske analyser for å analysere filer med reads fra sekvenseringen. Bruk av kommandolinjen krever betydelig mer kompetanse for å bygge workflows sammenlignet med Galaxy. En fordel med kommandolinjen er at en har tilgang til alle opsjoner som et program må ha, mens for Galaxy har en kun tilgang til opsjonene som er definert tilgjengelig for deg av noen andre. Dette førte til at for noen av analysene ble det produsert outputs med format som ikke kunne brukes som input i neste analyse, som førte til at workflowen ikke fungerte. Flere av analysene i Galaxy måtte derfor utføres separat som var mer tidkrevende. I tillegg ble det erfart på grunn av systemet som Galaxy var satt opp i fungerte analysene dårlig for datasettet i oppgaven. Dette førte til en del feilmeldinger under analysene siden Galaxy ikke håndterte antallet isolater som ble kjørt samtidig. Isolatene måtte derfor deles opp i kolleksjoner som gjorde det uoversiktlig og dermed vanskelig å finne og sortere resultatene. Hvor mange isolater som kunne inkluderes i en kolleksjon var avhengig av underliggende datakapasitet og om det interne systemet var i bruk av noen andre.

1.15 Kvalitetskontroll av reads fra sekvenseringen

Kvaliteten på readsene fra sekvenseringen ble vurdert i en samlet MultiQC rapport med statistiske kvalitetsverdier på tvers av isolatene. Det er viktig å luke ut reads som viser mangler før assembleringen da de kan forstyrre og føre til at sammensetning av det komplette genomet blir av lavere kvalitet. På den andre siden er det viktig å få med så mye informasjon fra readsene som mulig for å rekonstruere genomet. Det er derfor viktig å vurdere kvaliteten nøye slik at ikke reads med viktig informasjon forkastes som fører til en ufullstendig assemblering. Dette kan føre til at contigs blir delt opp slik at de ikke kan brukes i senere fylogenetiske analyser.

MultiQC rapporten inneholdt kvalitetskontroll av isolater med readlengde på 150 bp og 300 bp. Det var en tydelig sammenheng mellom redusert kvalitet basert på Phred score (figur 11) og økende adapter innhold (figur 12) mot slutten av avlesningen. Det var forventet med dårligere kvalitet for de siste baseparene. Dette fordi den stegvise syntetiseringen gradvis blir dårligere og adaptere forurenser dataen. Kvalitetsverdiene for R2 var derfor dårligere sammenlignet med R1.

Reads med 150 bp lengde hadde et GC-innhold på 48% og kun 64% ble betegnet som kvalifiserte baser som skyldtes dupliserte sekvenser. Disse verdiene skilte seg ut fra resten av readsene med 300 bp lengde som hadde gjennomsnittlig et GC-innhold på 51% og 84% kvalifiserte baser. Dette skyldtes antagelig at det var kortere reads som alle inneholdt adaptere, som ga en mindre prosentandel kvalifiserte baser. For *Salmonella* genomet var det ønskelig med et GC-innhold på rundt 52% som er gjennomsnittlig for *S.* Typhimurium, som gjorde at GC innholdet til isolatene på 150 bp var lavere enn ønsket.

Trimmomatic ble brukt for å fjerne adaptere og filtrere sekvenser av dårlig kvalitet. Ideelt sett burde kvaliteten og antall gjenværende reads blitt kvalitetsjekket med FastQC etter preprosesseringen. Opptelling av antall reads etter trimmingen kan være en god indikator på hvordan preprosesseringen gikk. Siden trimmomatic og assembleringen ble gjort i en ferdig oppsatt workflow med Shovill var ikke dette mulig. En stolte derfor på at readsene var av god nok kvalitet etter trimmingen.

1.16 Kvalitetskontroll av assembly

Reads fra sekvensering ble forsøkt rekonstruert med de novo assembleringsverktøyet SPAdes. For å se hvor vellykket assembleringen var ble QUAST brukt for å sammenligne sekvensene med et eksisterende fullstendig genom fra samme stamme (*S.* Typhimurium). Contigs-filene fra assembleringen ble evaluert basert på genomsekvensen til et referansegenom. Etter at genomet ble forsøkt rekonstruert var det ønskelig med så få contigs som mulig. Ideelt sett bør et perfekt assembly for ett isolat gi en enkel contig som dekker hele genomet. For korte reads er ikke dette oppnåelig grunnet repeterende sekvenser, men en lavest mulig antall contigs er ønsket. Quast-rapporten viste 23 isolater som skilte seg ut basert på antall contigs og N50 verdier. 5 av isolatene med readlengde på 300 bp hadde gjennomsnittlig 10977 contigs, mens alle isolatene med readlengde på 150 bp hadde gjennomsnittlig 1478 contigs som er høyt sammenlignet med 50 contigs som gjaldt for de resterende isolatene. Kortere reads har en

tendens til å få mer contigs etter assembleringen. Basert på erfaring gjelder dette rundt 10-15 contigs flere og er dermed ikke grunnlaget til 1478 contigs som oppdaget her.

N50 verdien for de isolatene som skilte seg ut basert på antall contigs var 6630 (readlengde 150 bp) og 22022 (readlengde 300 bp). Dette er sammenlignet med N50 verdien på 326988 for de resterende isolatene svært lavt. N50 verdien er sekvenslengden til den korteste contigen ved 50% av den totale genomlengden. Ideelt sett burde verdien vært likt antall basepar totalt i genomet. Lave N50 verdier kan tyde på mer repeterende genomer, lav kvalitet og korte reads. N50 verdier i seg selv er ofte ikke nok til å evaluere hvor suksessfull assembleringen var og ble derfor brukt kombinert med antall contigs for å vurdere kvaliteten. Det tillates med en viss variasjon mellom kvalitetsverdiene, men siden de 23 isolatene viste stor variasjon mellom N50 verdi og antall contigs i forhold til de andre isolatene ble de fjernet fra datasettet før videre fylogenetiske analyser.

En årsak til at noen av isolatene viste dårlig kvalitet etter assemblering kan være at Trimmomatic ikke fikk fjernet alt av adaptere og sekvenser med dårlig kvalitet før assembleringen. På en annen side kan det også bety at trimmingen har fjernet reads med viktig informasjon før assemblering av genomet. Av de 23 isolatene som ved hjelp av QUAST ble vurdert til å ha for dårlig kvalitet til å inkluderes i videre analyser var 19 isolater sekvensert med Nextseq som ga reads med lengde på 150 bp. Sekvensering med NextSeq brukes ikke rutinemessig på Veterinærinstituttet. Siden Veterinærinstituttet har mindre erfaringer med denne metoden, var det vanskelig å tolke hva som var grunnen til den lave kvaliteten.

1.17 Sammenligning av SISTR resultater med rapportert serovariant

S. Typhimurium isolater kan deles inn i serovarianter i henhold til Kauffman-White-klassifiseringen basert på deres flagellære (H) og somatiske antigener eller ved bruk av genombaserte serotypingsmetoder. Tabell 7 i vedlegg viser en oversikt over datasettet brukt i oppgaven med rapporterte serovarianter gjort fenotypisk av laboratoriepersonell på Veterinærinstituttet. Karakterisering av serovariant fra SISTR ble brukt for å sjekke samsvar med serotypen som ble identifisert fenotypisk på laboratoriet.

SISTR predikerer serovar fra arten *Salmonella enterica* basert på både antigen og cgMLST-metoden som beskrevet i (1.3.3). For alle isolatene i oppgaven samsvarte rapporterte

serovarianter fra SISTR med fenotypisk serotyping, og bekrefter at alle isolatene er av arten *Salmonella enterica* med serovar *S*. Typhimurium. Det er ikke alle serovarianter det er like godt samsvar mellom fenotypisk analyse og SISTR som for *S*. Typhimurium. Men etter hvert som flere genomer legges til NCBI *Salmonella*-databasen, vil SISTR utvide nøyaktigheten enda mer i verifisering av *Salmonella*-serovarianter.

Ved karakterisering av serovarianten ble O-antigen faktor (1,4, [5] og 12) H1 antigen (i) og H2 antigen (1,2) karakterisert for alle *Salmonella* isolatene, med unntak av to. Disse funnene har i tidligere studier blitt karakterisert som *S*. Typhimurium og dette samsvarer med serovarianten foreslått av SISTR (Grimont & Weill, 2007). For to av isolatene klarte ikke SISTR å finne H2 antigener, som kan indikere at disse var monofasiske. Ved å slå opp isolatene i PJS til Veterinærinstituttet kunne en se at de monofasiske funnene samsvarte med resultater fra serotypingen som ble identifisert fenotypisk på laboratoriet.

1.18 Tildeling av ST med MLST

MLST tildelte en allele profil som bestemte ST for *S*. Typhimurium isolatene. Tre sekvenstyper som ofte er assosiert med *S*. Typhimurium er ST19, ST313 og ST34 (Achtman et al., 2012). Resultatene fra MLST inkluderte alle de nevnte STene, i tillegg ble ST376, ST432 og ST568 identifisert fra ett isolat hver. ST19 inkluderte absolutt flest isolater, og er også den sekvenstypen som ser ut til å være mest vanlig andre steder (Alikhan et al., 2018). Et interessant funn var at de monofasiske variantene oppdaget i SISTR ble tildelt ST34, som samsvarer med studien til Achtman (Achtman et al., 2012). ST34-gruppen inneholdt også isolater som ikke var monofasiske. ST432 skilte seg ut med en avstand på 7 alleler fra de andre STene. Den genetiske endringen viser at evolusjonstiden fra ST432 sannsynligvis er lengre enn for de resterende isolatene.

MLST er en fin metode for å få en rask oversikt over populasjonsstrukturen til *S*. Typhimurium. En ulempe med denne metoden er at den ikke ga den fine oppløsningen som var nødvendig for uttbruddsanalyser.

1.19 SNP analyse for ST19 og ST34

SNP analyser har en høy oppløsning og ble brukt for å vurdere en mulig smitteoverføring mellom produksjonsdyr og ville dyr. Noen av isolatene inkludert i datasettet for SNP ble ikke analysert av parSNP. Det ble ikke oppdaget noen årsak til dette etter at fasta-filen fra assembly og kvalitetsrapporten fra QUAST ble kontrollsjekket. For å se nærmere på dette kunne SNP analysen blitt gjort flere ganger for å se om de samme isolatene ble utelukket. Grunnet tidsbegrensinger ble ikke dette undersøkt nærmere og isolatene som ikke var med i outputet etter parSNP ble dermed ikke inkludert i SNP analysen.

Det ble observert to klustre (kluster 1 og 2) i SNP analysen for ST19 (figur 15). Flere av isolatene samlet fra produksjonsdyr falt utenfor klusterne og ble dermed ikke inkludert for å vurdere smitteoverføring mellom produksjonsdyr og ville dyr. Kluster 1 bestod av 8 isolater samlet fra produksjonsdyr. Siden isolatene inkludert i klusteret hadde små SNP-forskjeller mellom seg, var det vanskelig å dele isolatene inn i subkluster. Kluster 1 ble derfor delt inn i to grupper (A og B) som inkluderte isolatene samlet fra produksjonsdyr og tilhørende isolater med små SNP forskjeller.

Gruppe A i kluster 1 inkluderte 3 isolater fra produksjonsdyr og 2 isolater fra ville dyr med få (4-12 SNP) forskjeller mellom seg (figur 17). Alle isolatene samlet fra produksjonsdyr hadde en tett kobling til ett isolat fra ville dyr, som kan være en indikasjon på at det har skjedd en smitteoverføring fra villedyr til produksjonsdyr. Isolatene fra 2013 og 2014 hadde færre SNP forskjeller mellom seg, sammenlignet med isolatet fra 2015 (tabell 4). Dette kan tyde på at genomet har utviklet seg/forandret seg med tiden, ved for eksempel miljøpåvirkninger og vertstilpasninger. Siden isolatene i klusteret fra 2013 inkluderte både et produksjonsdyr og et vilt dyr var det vanskelig å vurdere om produksjonsdyr ble smittet av ville dyr eller omvendt i gruppe A.

For å finne en sannsynlig smittekilde kan en se på isolatene utenfor gruppe A i kluster 1 fra de tidligere årene. Alle isolatene fra senere år, med unntak av ett, var isolert fra ville dyr. Dette kan være en indikasjon på at smitten av *S.* Typhimurium var etablert blant de ville dyrene først, og deretter smittet produksjonsdyr. På en annen side består datasettet av et utvalg av isolater, og isolater fra produksjonsdyr fra de senere årene kan dermed ikke ha blitt fanget opp, og en kan med datasettet ikke utelukke at produksjonsdyrene er smittekilden.

Gruppe B fra kluster 1 inkluderte 4 isolater fra produksjonsdyr, 6 isolater fra ville dyr og ett isolat fra sport- og familiedyr. SNP distansen innad i gruppe B var større enn for Gruppe A. I likhet med isolater i Gruppe A hadde flere av produksjonsdyrene flere SNP forskjeller til isolater fra ville dyr sammenlignet med et annet isolat fra produksjonsdyr. SNP forskjeller i gruppe A og B i ST19 viste dermed en sterk indikasjon på at det har skjedd en smitteoverføring av *S.* Typhimurium blant produksjonsdyr og ville dyr.

For ST19 var det ett isolat fra produksjonsdyr som ikke ble inkludert i en gruppe (figur 17) grunnet større SNP forskjeller til andre produksjonsdyr og ville dyr. Isolatet hadde på en annen side få og i noen tilfeller ingen SNP-forskjeller til flere katteisolater fra sport- og familiedyr. Alle isolatene, inkludert produksjonsdyret, var fra 2020, og en kan dermed anta at det har skjedd ett smitteutbrudd blant katter. Katter beveger seg ute over større områder, og kan på den måte ha kommet seg inn i områder i nærheten av produksjonsdyret som kan være årsak til overføring av smitte.

Selv om kluster 2 bestod av en klynge med nærere relaterte isolater var det fremdeles større forskjeller innad i klusteret enn for kluster 1. For ett av isolatene samlet fra produksjonsdyr ble det observert små SNP forskjeller til tre andre isolater som inkluderte ett isolat fra ville dyr (Gruppe C figur 18). Isolatet fra produksjonsdyret hadde minst SNP forskjeller til et annet isolat fra ville dyr. Dette funnet kan støtte at ville dyr og produksjonsdyr har smittet hverandre, men for isolat C er produksjonsdyrisolatet samlet fra tidligere år enn det fra ville dyr. Dette motsier hypotesen at ville dyr smitter produksjonsdyr med *S.* Typhimurium. Siden dette kun inkluderer funn for to isolater, kan resultatene i gruppe C ikke slå fast hvor smitten kommer fra.

I motsetning til Gruppe A og B inkluderer gruppe C to isolater fra sport- og familiedyr som har lite SNP forskjeller til isolatet fra produksjonsdyr. Siden kluster 2 er lite og består av isolater fordelt på flere år, vil hvert år være dårlig representert. Det er vanskelig å vurdere eventuelle smitteutbrudd for isolater i ett lite kluster fordelt på 17 år fordi genomet kan utvikle seg over tid. Dataen fra ST19 gjør at vi ikke kan utelukke at det er en forbindelse mellom smitte av produksjonsdyr og ville dyr, og resultatene (spesielt for gruppe A) gir en sterk indikasjon på at det er ville dyr som har smittet produksjonsdyr.

ST34 bestod av 8 isolater kun samlet fra produksjonsdyr (figur 19). Isolatene hadde en større varians i SNP forskjeller enn det vi så for ST19 (figur 17). Basert på SNP analysen av ST34 var det dermed ikke mulig å definere ett utbrudd, eller vurdere smitten mellom produksjonsdyr og ville dyr.

SNP analysen gjort i Galaxy produserte ikke output filer som viste hvor mye av genomet som ble dekket. Dette er viktig informasjon for å vite hvor mye en kan stole på resultatene. Det ble derfor i tillegg gjort en ny SNP analyse ved bruk av workflowen ALPPACA (version 1.0.0) (https://github.com/NorwegianVeterinaryInstitute/ALPPACA/) utført av Veterinærinstituttet, der ParSNP produserte en output som viste hvor mye av genomet som ble dekket. Rapporten viste at for ST19 (Vedlegg tabell 12) ble gjennomsnittlig 93 % og for ST34 (Vedlegg tabell 13) ble 88 % av genomene dekket under analysen. Hvis deler av genomet ikke er blitt brukt i sammenligningen kan det føre til at analysen fjerner flere forskjeller som fører til mindre SNP-forskjeller. For å kontrollere dette kunne SNP analysen blitt gjort på nytt kun med isolatene innad i klusteret for å se om SNP forskjellene ble mindre når større del av genomet ble dekket.

Konklusjon

Gjennom arbeidet i denne masteroppgaven ble det ved hjelp av bioinformatiske analyser undersøkt om ville dyr er en potensiell smittekilde av *S.* Typhimurium til produksjonsdyr i Norge. For isolatene fra produksjonsdyr som var samlet i ett kluster med isolater fra ville dyr ble det observert en likhet mellom ville dyr og produksjonsdyr som indikerer smitteoverføring. Basert på resultatene fra det anvendte datasettet var det flere steder sterke indikasjoner på at ville dyr er en potensiell smittekilde av *S.* Typhimurium til produksjonsdyr i Norge.

Et best mulig datasett bør inneholde flere produksjonsdyr isolater som blir inkludert i samme klustre som isolater fra ville dyr. Datasettet burde også inneholde isolater representert av både produksjonsdyr og villedyr samlet opp over flere år. Flere av isolatene samlet fra produksjonsdyr var ikke like nok andre isolater fra ville dyr til å vurdere om de var fra samme kilde. Siden datasettet inkludert i klusterne bestod av få produksjonsdyrisolater fra tidligere år var det vanskeligere å vurdere om det var ville dyr eller produksjonsdyr som var kilden til smitten eller om både produksjonsdyr og ville dyr er et mulig reservoar. På bakgrunn av dette kunne ikke resultatene si noe om at ville dyr er den vanligste smittekilden av *S.* Typhimurium til produksjonsdyr i Norge, men resultatene viste at smitte fra ville dyr mest sannsynlig har skjedd.

Referanser

Achtman, M., Wain, J., Weill, F.-X., Nair, S., Zhou, Z., Sangal, V., Krauland, M. G., Hale, J. L., Harbottle, H., Uesbeck, A., et al. (2012). Multilocus Sequence Typing as a Replacement for Serotyping in Salmonella enterica. *PLOS Pathogens*, 8 (6): e1002776. doi: 10.1371/journal.ppat.1002776.

Alikhan, N. F., Zhou, Z., Sergeant, M. J. & Achtman, M. (2018). A genomic overview of the population structure of Salmonella. *PLoS Genet*, 14 (4): e1007261. doi: 10.1371/journal.pgen.1007261.

Bankevich, A., Nurk, S., Antipov, D., Gurevich, A. A., Dvorkin, M., Kulikov, A. S., Lesin, V. M., Nikolenko, S. I., Pham, S., Prjibelski, A. D., et al. (2012). SPAdes: a new genome assembly algorithm and its applications to single-cell sequencing. *J Comput Biol*, 19 (5): 455-77. doi: 10.1089/cmb.2012.0021.

Baptista, R. P., Reis-Cunha, J. L., DeBarry, J. D., Chiari, E., Kissinger, J. C., Bartholomeu, D. C. & Macedo, A. M. (2018). Assembly of highly repetitive genomes using short reads: the genome of discrete typing unit III Trypanosoma cruzi strain 231. *Microbial genomics*, 4 (4): e000156. doi: 10.1099/mgen.0.000156.

Bøvre, K. (2021). *Enterobacteriaceae*. Tilgjengelig fra: https://sml.snl.no/Enterobacteriaceae (lest 09.02.2022).

Croucher, N. J., Page, A. J., Connor, T. R., Delaney, A. J., Keane, J. A., Bentley, S. D., Parkhill, J. & Harris, S. R. (2014). Rapid phylogenetic analysis of large samples of recombinant bacterial whole genome sequences using Gubbins. *Nucleic Acids Research*, 43 (3): e15-e15. doi: 10.1093/nar/gku1196.

Dutta, S. (2021). *What is Phylogenetic Analysis?* News medical life sciences. Tilgjengelig fra: https://www.news-medical.net/health/What-is-Phylogenetic-Analysis.aspx (lest 18.03.18).

Enright, M. C., Day, N. P., Davies, C. E., Peacock, S. J. & Spratt, B. G. (2000). Multilocus sequence typing for characterization of methicillin-resistant and methicillin-susceptible clones of Staphylococcus aureus. *J Clin Microbiol*, 38 (3): 1008-15. doi: 10.1128/jcm.38.3.1008-1015.2000.

Feil, E. J., Li, B. C., Aanensen, D. M., Hanage, W. P. & Spratt, B. G. (2004). eBURST: inferring patterns of evolutionary descent among clusters of related bacterial genotypes from multilocus sequence typing data. *J Bacteriol*, 186 (5): 1518-30. doi: 10.1128/jb.186.5.1518-1530.2004.

Ferrari, R. G., Panzenhagen, P. H. N. & Conte-Junior, C. A. (2017). Phenotypic and Genotypic Eligible Methods for Salmonella Typhimurium Source Tracking. *Frontiers in microbiology*, 8: 2587-2587. doi: 10.3389/fmicb.2017.02587.

Folkehelseinstituttet. (2019). *Salmonellose*. Tilgjengelig fra: https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/sykdommer-a-a/salmonellose---veileder-for-helsepe/#meldings-og-varslingsplikt.

Granum, E. P. (2017). *Matforgiftning*. Oslo: Cappelen Damm.

Grimont, P. & Weill, F.-X. (2007). Antigenic Formulae of the Salmonella serovars, (9th ed.) Paris: WHO Collaborating Centre for Reference and Research on Salmonella. *Institute Pasteur.*: 1-166.

Gurevich, A., Saveliev, V., Vyahhi, N. & Tesler, G. (2013). QUAST: quality assessment tool for genome assemblies. *Bioinformatics*, 29 (8): 1072-5. doi: 10.1093/bioinformatics/btt086.

Heather, J. M. & Chain, B. (2016). The sequence of sequencers: The history of sequencing DNA. *Genomics*, 107 (1): 1-8. doi: 10.1016/j.ygeno.2015.11.003.

Ibrahim, G. M. & Morin, P. M. (2018). Salmonella Serotyping Using Whole Genome Sequencing. *Frontiers in Microbiology*, 9. doi: 10.3389/fmicb.2018.02993.
Illumina. (2011). Quality Scores for Next-Generation Sequencing *Technical Note: Sequencing*.
Illumina. (2022a). *A beginner`s guide to NGS*. Tilgjengelig fra: https://www.illumina.com/science/technology/next-generation-sequencing/beginners.html (lest 24.02.2022).
Illumina. (2022b). An introduction to Next-Generation
Sequencing Technology.
Jarp, J. (2018). *Dette vet vi om Salmonella Typhimurium-bakterien*. Tilgjengelig fra: https://www.vetinst.no/nyheter/dette-vet-vi-om-salmonella-typhimurium-bakterien (lest 23.02.2022).
Johnson, Z. J., Krutkin, D. D., Bohutskyi, P. & Kalyuzhnaya, M. G. (2021). Chapter Eight - Metals and methylotrophy: Via global gene expression studies. I: Cotruvo, J. A. (red.) b. 650 *Methods in Enzymology*, s. 185-213: Academic Press.
Kauffmann, F. & Edwards, P. R. (1952). Classification and Nomenclature of Enterobacteriaceae. *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology*, 2 (1): 2-8. doi: https://doi.org/10.1099/0096266X-2-1-2.
Larsen, M. V., Cosentino, S., Rasmussen, S., Friis, C., Hasman, H., Marvig, R. L., Jelsbak, L., Sicheritz-Pontén, T., Ussery, D. W., Aarestrup, F. M., et al. (2012). Multilocus sequence typing of total-genome-sequenced bacteria. *J Clin Microbiol*, 50 (4): 1355-61. doi: 10.1128/jcm.06094-11.
Leekitcharoenphon, P., Lukjancenko, O., Friis, C., Aarestrup, F. M. & Ussery, D. W. (2012). Genomic variation in Salmonella enterica core genes for epidemiological typing. *BMC genomics*, 13: 88-88. doi: 10.1186/1471-2164-13-88.
Leggett, R., Ramirez-Gonzalez, R., Verweij, W., Kawashima, C., Iqbal, Z., Jones, J., Caccamo, M. & Maclean, D. (2013). Identifying and Classifying Trait Linked Polymorphisms in Non-Reference Species by Walking Coloured de Bruijn Graphs. *PloS one*, 8: e60058. doi: 10.1371/journal.pone.0060058.
Letunic, I. & Bork, P. (2021). Interactive Tree Of Life (iTOL) v5: an online tool for phylogenetic tree display and annotation. *Nucleic Acids Research*, 49 (W1): W293-W296. doi: 10.1093/nar/gkab301.
Li, Z., Chen, Y., Mu, D., Yuan, J., Shi, Y., Zhang, H., Gan, J., Li, N., Hu, X., Liu, B., et al. (2011). Comparison of the two major classes of assembly algorithms: overlap–layout–consensus and de-bruijn-graph. *Briefings in Functional Genomics*, 11 (1): 25-37. doi: 10.1093/bfgp/elr035.
Lischer, H. E. L. & Shimizu, K. K. (2017). Reference-guided de novo assembly approach improves genome reconstruction for related species. *BMC Bioinformatics*, 18 (1): 474. doi: 10.1186/s12859-017-1911-6.
MacDonald, E., White, R., Mexia, R., Bruun, T., Kapperud, G., Brandal, L. T., Lange, H., Nygård, K. & Vold, L. (2018). The role of domestic reservoirs in domestically acquired Salmonella infections in Norway: epidemiology of salmonellosis, 2000-2015, and results of a national prospective case-control study, 2010-2012. *Epidemiology and infection*, 147: e43-e43. doi: 10.1017/S0950268818002911.
Maduranga, U. (2020). *Genome Assembly using de Bruijn Graphs*. Tilgjengelig fra: https://towardsdatascience.com/genome-assembly-using-de-bruijn-graphs-69570efcc270 (lest 04.03.22).
Maiden, M. C. (2006). Multilocus sequence typing of bacteria. *Annu Rev Microbiol*, 60: 561-88. doi: 10.1146/annurev.micro.59.030804.121325.

Matthews, T. C., Bristow, F. R., Griffiths, E. J., Petkau, A., Adam, J., Dooley, D., Kruczkiewicz, P., Curatcha, J., Cabral, J., Fornika, D., et al. (2018). The Integrated Rapid Infectious Disease Analysis (IRIDA) Platform. *bioRxiv*: 381830. doi: 10.1101/381830.

Monte, D. F. M. & Sellera, F. P. (2020). Salmonella. *Emerging Infectious Diseases*, 26 (12): 2955-2955. doi: 10.3201/eid2612.ET2612.

Nelseon, G. E. & Greene, M. H. (2022). Enterobacteriaceae. In Mandell, Douglas and Bennett's principles and practice of infectious diseases.

Ondov, B. D., Treangen, T. J., Melsted, P., Mallonee, A. B., Bergman, N. H., Koren, S. & Phillippy, A. M. (2016). Mash: fast genome and metagenome distance estimation using MinHash. *Genome Biol*, 17 (1): 132. doi: 10.1186/s13059-016-0997-x.

Papanikolaou, N., Trachana, K., Theodosiou, T., Promponas, V. J. & Iliopoulos, I. (2009). Gene socialization: gene order, GC content and gene silencing in Salmonella. *BMC Genomics*, 10: 597. doi: 10.1186/1471-2164-10-597.

Pearce, M. E., Alikhan, N.-F., Dallman, T. J., Zhou, Z., Grant, K. & Maiden, M. C. J. (2018). Comparative analysis of core genome MLST and SNP typing within a European Salmonella serovar Enteritidis outbreak. *International journal of food microbiology*, 274: 1-11. doi: 10.1016/j.ijfoodmicro.2018.02.023.

Refsum, T., Heir, E., Kapperud, G., Vardund, T. & Holstad, G. (2002). Molecular epidemiology of Salmonella enterica serovar typhimurium isolates determined by pulsed-field gel electrophoresis: comparison of isolates from avian wildlife, domestic animals, and the environment in Norway. *Appl Environ Microbiol*, 68 (11): 5600-6. doi: 10.1128/aem.68.11.5600-5606.2002.

Sanger, F., Nicklen, S. & Coulson, A. R. (1977). DNA sequencing with chain-terminating inhibitors. *Proc Natl Acad Sci U S A*, 74 (12): 5463-7. doi: 10.1073/pnas.74.12.5463.

Scott, A. D. & Baum, D. A. (2016). Phylogenetic Tree. I: Kliman, R. M. (red.) *Encyclopedia of Evolutionary Biology*, s. 270-276. Oxford: Academic Press.

Seemann, T. (2019). *snp-dists*. Tilgjengelig fra: https://github.com/tseemann/snp-dists.

Veterinærinstituttet. (2022). *Salmonella*. Tilgjengelig fra: https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/salmonella (lest 29.04.22).

Yoshida, C. E., Kruczkiewicz, P., Laing, C. R., Lingohr, E. J., Gannon, V. P., Nash, J. H. & Taboada, E. N. (2016). The Salmonella In Silico Typing Resource (SISTR): An Open Web-Accessible Tool for Rapidly Typing and Subtyping Draft Salmonella Genome Assemblies. *PLoS One*, 11 (1): e0147101. doi: 10.1371/journal.pone.0147101.

Zhou, Z., Alikhan, N.-F., Sergeant, M. J., Luhmann, N., Vaz, C., Francisco, A. P., Carriço, J. A. & Achtman, M. (2018). GrapeTree: visualization of core genomic relationships among 100,000 bacterial pathogens. *Genome research*, 28 (9): 1395-1404. doi: 10.1101/gr.232397.117.

Vedlegg

Galaxy workflow 1: Preprossesering, Assemblering og Typing

Figur 19: Detaljert workflow designet i Galaxy brukt for preprosessering, assemblering og typing med oversikt over inputs og outputs. Workflowen inkluderer verktøyene FastQC, MultiQC, Shovill, QUAST, SISTR og MLST.

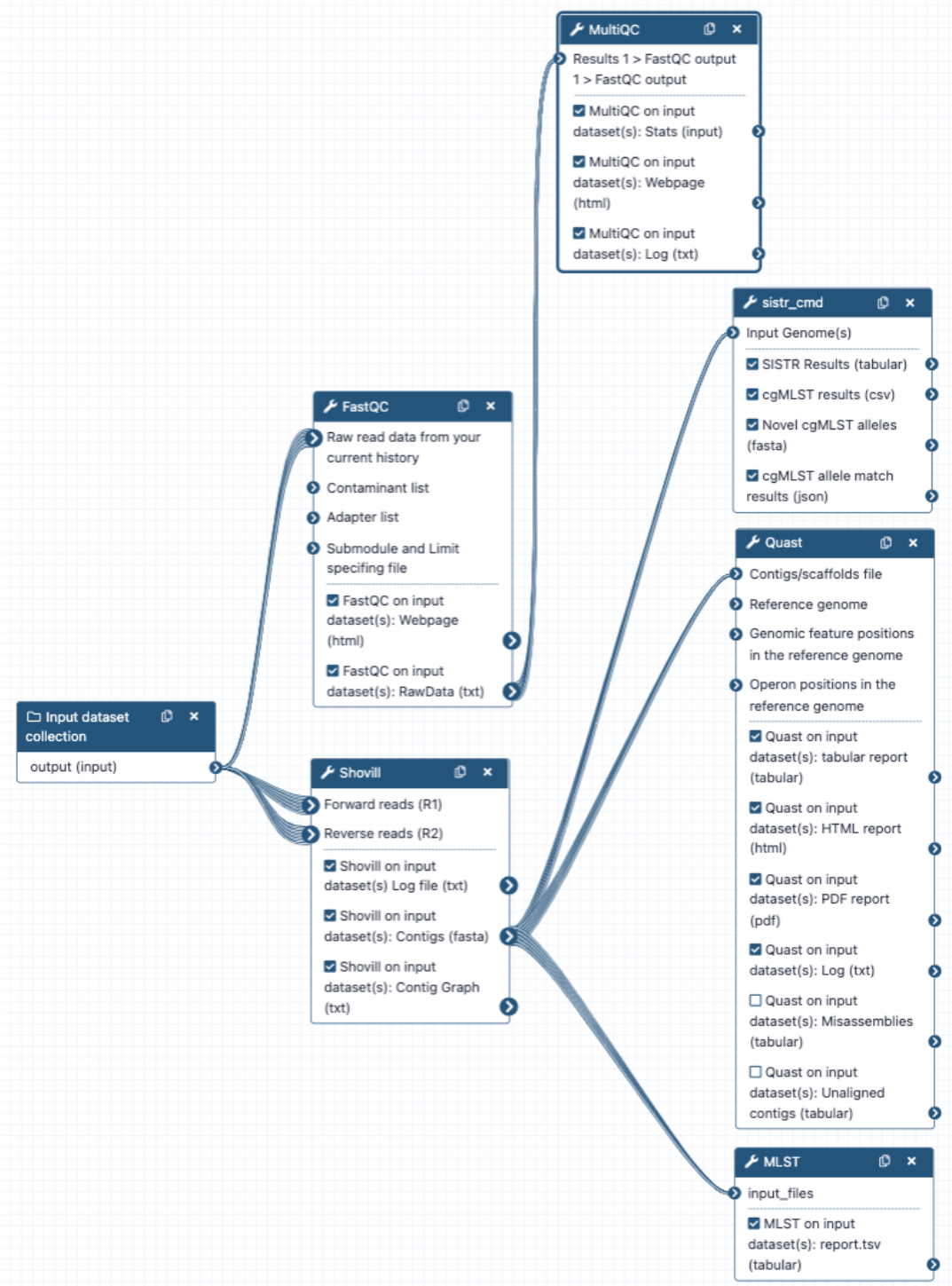

Galaxy workflow 2: SNP analyse

Figur 20: Detaljer workflow designet i Galaxy brukt for SNP analyse med oversikt over inputs og outputs. Workflowen inkluderer ParSNP, Harvesttools, Gubbins, IQ-TREE og SNP distance matrix.

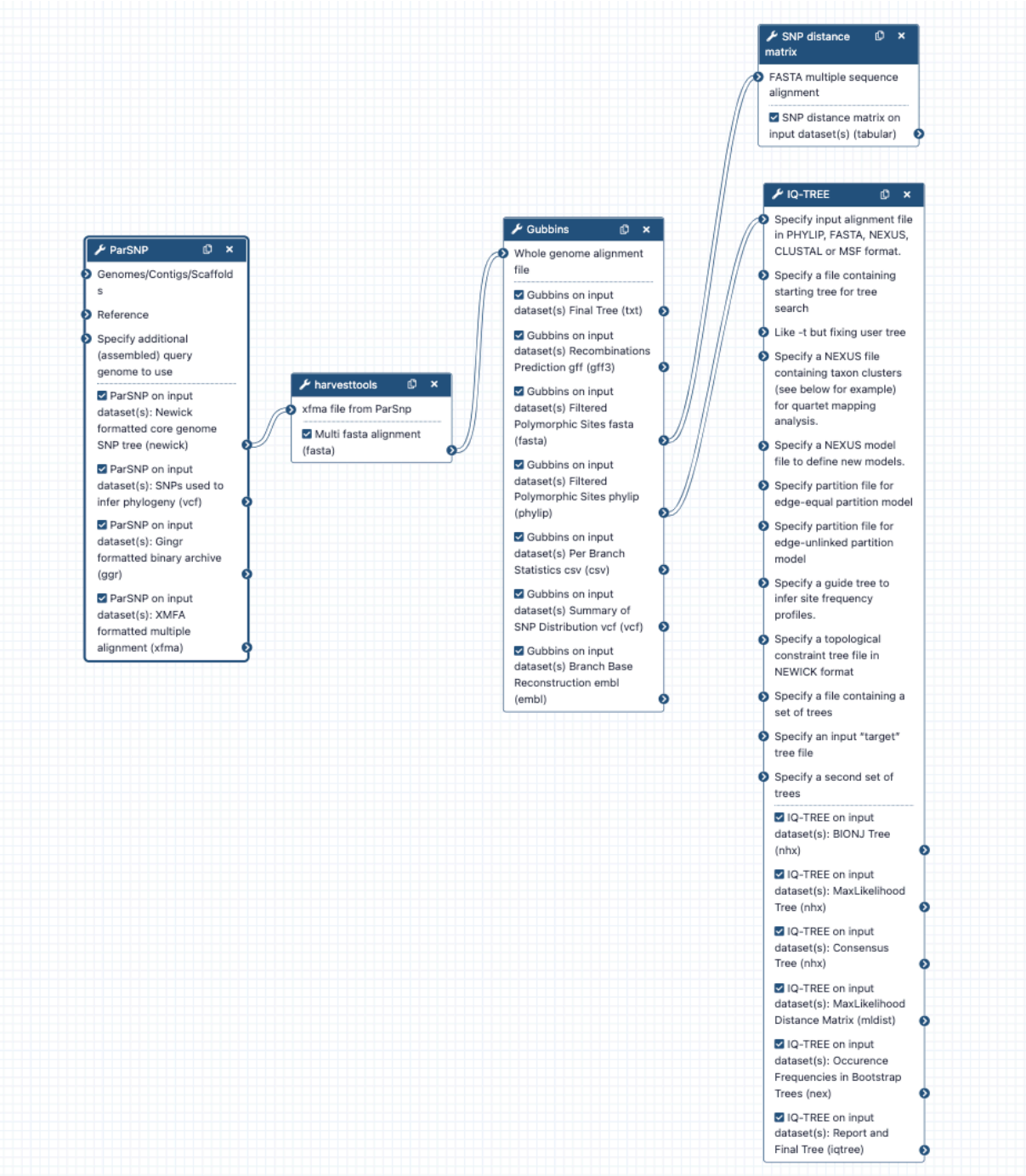

Oversikt over datasettet brukt i oppgaven

Tabell 7: Oversikt over datasettet brukt i oppgaven. Tabellen viser en oversikt over ID nummer, kategori, art, serovariant og opprinnelse.

ID	Kategori	Art	Serovariant	Opprinnelse
2001-01-2236	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2002-01-22-63	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2002-01-518	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2003-01-723	Produksjonsdyr	Gris	S. Typhimurium	Norsk
2003-40-20444	Produksjonsdyr	Høns	S. Typhimurium	Norsk
2003-50-2805	Kjæledyr	Hest	S. Typhimurium	Norsk
2004-01-1763-12	Ville dyr	Piggsvin	S. Typhimurium	Norsk
2004-01-559	Produksjonsdyr	Gris	S. Typhimurium	Norsk
2004-10-157	Ville dyr	Villfugl (Grønnfink)	S. Typhimurium	Norsk
2004-40-18968-226	Produksjonsdyr	Gris	S. Typhimurium	Norsk
2004-50-547	Ville dyr	Villfugl (Dompap)	S. Typhimurium	Norsk
2005-10-101	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2005-10-175	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2005-10-84	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2006-01-1845	Ville dyr	Villfugl (Moskusand)	S. Typhimurium	Norsk
2006-01-195	Produksjonsdyr	Høns	S. Typhimurium	Norsk
2006-01-3807-21	Kjæledyr	Hest	S. Typhimurium	Norsk
2006-40-8604	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2006-50-3052	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2006-60-6746	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2006-70-1122	Ville dyr	Villfugl (Grønnfink)	S. Typhimurium	Norsk
2006-70-2104	Ville dyr	Villfugl (Grønnfink)	S. Typhimurium	Norsk
2006-70-3936	Ville dyr	Villfugl	S. Typhimurium	Norsk
2007-01-1883	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2007-01-3478	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2007-01-3479-18	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2007-10-250	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2007-10-274-3	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2007-10-341	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2007-10-509-2	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2007-40-3693	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2007-50-375	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2007-50-378	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2007-60-1234	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2007-70-2403-2	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2008-40-4269	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2009-02-1811	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2010-10-195	Ville dyr	Villfugl (Grønnfink)	S. Typhimurium	Norsk
2010-40-247-3	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2010-40-35-4	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2010-80-25-1	Ville dyr	Villfugl (Dompap)	S. Typhimurium	Norsk
2011-04-7074-1	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2011-04-9056-1	Ville dyr	Villfugl (Duefamilien)	S. Typhimurium	Norsk
2011-40-7145-1	Ville dyr	Villfugl (Tamgås)	S. Typhimurium	Norsk
2011-50-2020-41	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2011-50-2222-1	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2011-60-6693	Produksjonsdyr	Høns	S. Typhimurium	Norsk
2011-70-2808-2	Ville dyr	Villfugl (Gråsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2012-01-6145-1	Kjæledyr	Hest	S. Typhimurium	Norsk
2012-04-7212-1	Ville dyr	Villfugl (Tamdue)	S. Typhimurium	Norsk
2012-60-2316-31	Ville dyr	Villfugl (Gråmåke)	S. Typhimurium	Norsk
2013-01-5866-2	Produksjonsdyr	Sau	S. Typhimurium	Norsk
2013-40-7492-9	Produksjonsdyr	Svin	S. Typhimurium	Norsk
2013-60-2782	Ville dyr	Villfugl (Grønnsisik)	S. Typhimurium	Norsk
2014-04-2493-1	Ville dyr	Villfugl (Kjøttmeis)	S. Typhimurium	Norsk
2014-04-6297	Ville dyr	Villfugl (Dompap)	S. Typhimurium	Norsk
2014-40-11112	Produksjonsdyr	Høns	S. Typhimurium	Norsk
2014-40-15837	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2015-01-2549-1	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk
2015-01-2739	Produksjonsdyr	Storfe	S. Typhimurium	Norsk

Kvalitetsverdier fra MultiQC og QUAST

Tabell 8: En samlet rapport med kvalitetsverdier for alle isolatene fra MultiQC og QUAST. Isolater fjernet fra datasettet etter kvalitetskontrollen er markert.

	MultiQC								QUAST		
Sample	Unique Reads	Duplicate Reads	Total reads	Qual bases %	Sequence read lenght	%GC	Genome size, average	Coverage	N50 (>15000)	Number of contigs (<500)	Total assembly lenght
2001-01-2236_R1	444520	100922	545442	81,49720777	301	51					
2001-01-2236_R2	449719	95723	545442	82,45037969	301	51	4857450	68	341585	54	4928457
2002-01-22-63_R1	604179	169313	773492	78,11056869	301	51					
2002-01-22-63_R2	615288	158204	773492	79,54678264	301	51	4857450	96	223684	58	4972202
2002-01-518_R1	350901	58261	409162	85,76089666	301	51					
2002-01-518_R2	356372	52790	409162	87,09801986	301	51	4857450	51	364381	56	4811800
2003-01-723_R1	368135	59834	427969	86,01908082	301	51					
2003-01-723_R2	371780	56189	427969	86,87077802	301	51	4857450	53	376582	49	4767935
2003-40-20444_R1	385729	66272	452001	85,33808554	301	51					
2003-40-20444_R2	390030	61971	452001	86,28963210	301	52	4857450	56	207707	42	4730513
2003-50-2805_R1	343141	49457	392598	87,40263578	301	51					
2003-50-2805_R2	377536	15062	392598	96,16350567	301	51	4857450	49	198691	66	4994495
2004-01-1763-12_R1	365888	58527	424415	86,20995959	301	51					
2004-01-1763-12_R2	366155	58260	424415	86,27286971	301	51	4857450	53	266893	43	4731054
2004-01-559_R1	396294	66262	462556	85,67481559	301	49					
2004-01-559_R2	399116	63440	462556	86,28490388	301	50	4857450	57	182236	73	4767046
2004-10-157_R1	497036	108899	605935	82,02794029	301	51					
2004-10-157_R2	502493	103442	605935	82,92853194	301	51	4857450	75	341452	53	4766934
2004-40-18968-226_R1	445245	85763	531008	83,84901922	301	51					
2004-40-18968-226_R2	481700	49308	531008	90,71426419	301	52	4857450	66	376603	50	4767849
2004-50-547_R1	452890	89413	542303	83,51235379	301	51					
2004-50-547_R2	458706	83597	542303	84,58481698	301	51	4857450	67	376579	46	4808954
2005-10-101_R1	284307	36002	320309	88,76022840	301	51					
2005-10-101_R2	286273	34036	320309	89,37401072	301	51	4857450	40	303402	49	4809008
2005-10-175_R1	326269	46719	372988	87,47439596	301	51					
2005-10-175_R2	330101	42887	372988	88,50177486	301	51	4857450	46	376329	51	4807529
2005-10-84_R1	318571	44450	363021	87,75552929	301	51					
2005-10-84_R2	320641	42380	363021	88,32574424	301	51	4857450	45	376603	46	4766767
2006-01-1845_R1	329847	50048	379895	86,82583345	301	51					
2006-01-1845_R2	333842	46053	379895	87,87743982	301	51	4857450	47	322477	50	4806034
2006-01-195_R1	415904	87909	503813	82,55126406	301	51					
2006-01-195_R2	419409	84404	503813	83,24695869	301	51	4857450	62	377380	50	4948752
2006-01-3807-21_R1	324644	47287	371931	87,28608263	301	51					
2006-01-3807-21_R2	327371	44560	371931	88,01928315	301	51	4857450	46	341394	50	4806320
2006-40-8604_R1	333834	64022	397856	83,90824821	301	51					
2006-40-8604_R2	337425	60431	397856	84,81083608	301	51	4857450	49	324913	55	4927809
2006-60-6746_R1	418232	88293	506525	82,56887617	301	51					
2006-60-6746_R2	422294	84231	506525	83,37081092	301	51	4857450	63	376580	50	4811253
2006-70-1122_R1	444632	90466	535098	83,09356417	301	51					
2006-70-1122_R2	448670	86428	535098	83,84819229	301	51	4857450	66	377148	49	4769605
2006-70-2104_R1	387262	68269	455531	85,01331413	301	51					
2006-70-2104_R2	390709	64822	455531	85,77001346	301	51	4857450	56	377148	50	4769298
2006-70-3936_R1	330071	49046	379117	87,06309662	301	51					
2006-70-3936_R2	333376	45741	379117	87,93485916	301	51	4857450	47	376329	47	4805386
2007-01-1883_R1	342156	50362	392518	87,16950560	301	51	4857450				
2007-01-1883_R2	347619	44899	392518	88,56128891	301	51	4857450	49	301490	42	4803379
2007-01-3478_R1	294101	36736	330837	88,89604246	301	51	4857450				
2007-01-3478_R2	294904	35933	330837	89,13876017	301	51	4857450	41	262876	47	4797170
2007-01-3479-18_R1	255861	29218	285079	89,75091115	301	51					
2007-01-3479-18_R2	257955	27124	285079	90,48544439	301	51	4857450	35	301490	50	4801365
2007-10-250_R1	455471	92932	548403	83,05406790	301	51	4857450				
2007-10-250_R2	460835	87568	548403	84,03218071	301	51	4857450	68	376603	49	4808961
2007-10-274-3_R1	387893	65054	452947	85,63761323	301	51	4857450				
2007-10-274-3_R2	394912	58035	452947	87,18724266	301	52	4857450	56	376329	49	4806694
2007-10-341_R1	342019	52604	394623	86,66980891	301	51					
2007-10-341_R2	345672	48951	394623	87,59550254	301	51	4857450	49	376329	52	4805759
2007-10-509-2_R1	320239	43837	364076	87,95938211	301	51					
2007-10-509-2_R2	322636	41440	364076	88,61776113	301	52	4857450	45	376603	49	4808935
2007-40-3693_R1	287817	55448	343265	83,84688215	301	51	4857450				
2007-40-3693_R2	288308	54957	343265	83,98992032	301	51	4857450	43	279635	54	4907266
2007-50-375_R1	344180	52310	396490	86,80672905	301	51	4857450				
2007-50-375_R2	346940	49550	396490	87,5028374	301	51	4857450	49	266893	39	4757073
2007-50-378_R1	373980	61804	435784	85,81774457	301	51	4857450				
2007-50-378_R2	376481	59303	435784	86,39165275	301	51	4857450	54	266893	40	4758232
2007-60-1234_R1	340226	51057	391283	86,95138813	301	51	4857450				
2007-60-1234_R2	341732	49551	391283	87,33627579	301	51	4857450	48	325504	54	4807562
2007-70-2403-2_R1	484346	103626	587972	82,37569136	301	51					
2007-70-2403-2_R2	484865	103107	587972	82,46396087	301	52	4857450	73	376329	50	4806589
2008-40-4269_R1	555896	146969	702865	79,09001017	301	51	4857450				
2008-40-4269_R2	559770	143095	702865	79,64118287	301	51	4857450	87	226123	46	4862016
2009-02-1811_R1	429302	92615	521917	82,25484129	301	51	4857450				
2009-02-1811_R2	434050	87867	521917	83,16456448	301	51	4857450	65	259667	41	4861712
2010-10-195_R1	436576	84583	521159	83,77021216	301	51	4857450				
2010-10-195_R2	442021	79138	521159	84,81499888	301	52	4857450	65	341432	51	4808504
2010-40-247-3_R1	378656	76891	455547	83,12117081	301	51	4857450				
2010-40-247-3_R2	381563	73984	455547	83,75930475	301	51	4857450	56	225886	50	4967407
2010-40-35-4_R1	591356	165885	757241	78,09349996	301	51	4857450				
2010-40-35-4_R2	599774	157467	757241	79,20516718	301	51	4857450	94	226123	48	4974102
2010-80-25-1_R1	767883	656290	1424173	53,91781757	149	46	4857450				
2010-80-25-1_R2	772495	651678	1424173	54,24165463	149	46	4857450	87	2336	2028	3533834
2011-04-7074-1_R1	607958	271895	879853	69,09767882	149	48					
2011-04-7074-1_R2	602540	277313	879853	68,48189413	149	48	4857450	54	4155	1625	4169382
2011-04-9056-1_R1	708937	492522	1201459	59,00634146	149	47	4857450				
2011-04-9056-1_R2	715337	486122	1201459	59,53902713	149	47	4857450	74	2559	2017	3804448
2011-40-7145-1_R1	326959	52424	379383	86,18177409	301	51					
2011-40-7145-1_R2	326913	52470	379383	86,16964914	301	51	4857450	47	341591	53	4926601
2011-50-2020-41_R1	424673	81090	505763	83,96679868	301	51	4857450				
2011-50-2020-41_R2	428985	76778	505763	84,81937192	301	51	4857450	63	219818	37	4760441
2011-50-2222-1_R1	421195	78729	499924	84,25180627	301	51					
2011-50-2222-1_R2	428823	71101	499924	85,7776382	301	51	4857450	62	275352	42	4799904
2011-60-6693_R1	380615	72735	453350	83,95610455	301	51					
2011-60-6693_R2	381796	71554	453350	84,21660968	301	52	4857450	56	316044	38	4800776
2011-70-2808-2_R1	837228	532865	1370093	61,10738468	149	48					
2011-70-2808-2_R2	846759	523334	1370093	61,80303089	149	48	4857450	84	4987	1488	4334445
2012-01-6145-1_R1	562022	345947	907969	61,89880932	149	48	4857450				
2012-01-6145-1_R2	557744	350225	907969	61,42764786	149	48	4857450	56	5092	1470	4419711
2012-04-7212-1_R1	712433	319552	1031985	69,03520885	149	49	4857450				
2012-04-7212-1_R2	716918	315067	1031985	69,46980819	149	49	4857450	63	7390	1088	4572623
2012-60-2316-31_R1	336635	106467	443102	75,97234948	301	52	4857450				
2012-60-2316-31_R2	341665	101437	443102	77,10752829	301	52	4857450	55	324913	49	4925648
2013-01-5866-2_R1	448426	92203	540629	82,94523601	301	51					
2013-01-5866-2_R2	457559	83070	540629	84,63456455	301	52	4857450	67	376326	48	4805948
2013-40-7492-9_R1	892359	435834	1328193	67,18594361	149	50	4857450				
2013-40-7492-9_R2	903051	425142	1328193	67,9909471	149	50	4857450	81	18854	547	4845397
2013-60-2782_R1	557564	147831	705395	79,0428058	301	51	4857450				
2013-60-2782_R2	567051	138344	705395	80,38772603	301	51	4857450	87	338753	49	4805167
2014-04-2493-1_R1	1157157	743450	1900607	60,88354931	149	50	4857450				
2014-04-2493-1_R2	1161999	738608	1900607	61,13831002	149	50	4857450	117	23323	436	4758382
2014-04-6297_R1	475879	108140	584019	81,48347913	301	51	4857450				
2014-04-6297_R2	489241	94778	584019	83,7714184	301	52	4857450	72	303403	52	4806861
2014-40-11112_R1	607159	175389	782548	77,58744512	301	51	4857450				
2014-40-11112_R2	622195	160353	782548	79,5088608	301	51	4857450	97	376326	52	4806612
2014-40-15837_R1	539565	144541	684106	78,87154915	301	51	4857450				
2014-40-15837_R2	550430	133676	684106	80,45975331	301	51	4857450	85	313285	55	5049427
2015-01-2549-1_R1	504861	120749	625610	80,69899778	301	51	4857450				
2015-01-2549-1_R2	513211	112399	625610	82,03369511	301	52	4857450	78	376326	51	4807372
2015-01-2739_R1	424796	80969	505765	83,99078623	301	51	4857450				
2015-01-2739_R2	429715	76050	505765	84,96337232	301	51	4857450	63	316044	57	5006421
2015-01-4146-1_R1	508600	112988	621588	81,82268641	301	51	4857450				
2015-01-4146-1_R2	524135	97453	621588	84,32193028	301	51	4857450	77	225886	53	4947918
2015-04-8860-1_R1	735610	556227	1291837	56,94294249	149	46	4857450				
2015-04-8860-1_R2	748492	543345	1291837	57,94012712	149	47	4857450	79	2558	1975	3710760
2015-40-13064-1-6_R1	526091	130252	656343	80,15488853	301	51	4857450				
2015-40-13064-1-6_R2	533694	122649	656343	81,31327675	301	51	4857450	81	376329	53	4806460
2016-02-351-2_R1	788896	531453	1320349	59,7490512	149	47	4857450				
2016-02-351-2_R2	795633	524716	1320349	60,25929508	149	47	4857450	81	3150	1843	4069577

2016-04-1737-1-tarm_R1	404598	73654	478252	84,59933257	301	51	4857450				
2016-04-1737-1-tarm_R2	404414	73838	478252	84,56085913	301	51	4857450	59	376326	59	4806584
2016-04-17630-5_R1	692290	342118	1034408	66,9262032	149	48	4857450				
2016-04-17630-5_R2	695954	338454	1034408	67,28041546	149	48	4857450	63	5152	1474	4396371
2016-04-3959-1_R1	636595	320237	956832	66,53153323	149	48	4857450				
2016-04-3959-1_R2	642593	314239	956832	67,15839353	149	48	4857450	59	4157	1616	4158491
2016-04-4931-1_R1	687903	490254	1178157	58,38805864	149	48	4857450				
2016-04-4931-1_R2	695871	482286	1178157	59,06436918	149	48	4857450	72	3856	1700	4156388
2016-40-16685_R1	513108	124246	637354	80,50596686	301	51	4857450				
2016-40-16685_R2	535639	101715	637354	84,04105097	301	51	4857450	79	376326	52	4806889
2016-40-6963_R1	489203	115584	604787	80,88847809	301	51	4857450				
2016-40-6963_R2	503645	101142	604787	83,27642625	301	52	4857450	75	325071	46	4809099
2017-04-21988-1_R1	683544	284013	967557	70,64638052	149	49	4857450				
2017-04-21988-1_R2	678996	288561	967557	70,1763307	149	49	4857450	59	7165	1149	4665938
2017-04-7776_R1	538906	132936	671842	80,21320489	301	51	4857450				
2017-04-7776_R2	546737	125105	671842	81,37880633	301	51	4857450	83	341394	49	4806360
2017-40-10600-1_R1	475568	104893	580461	81,92936304	301	51	4857450				
2017-40-10600-1_R2	484048	96413	580461	83,39027084	301	51	4857450	72	376602	46	4804970
2017-60-1003-1_R1	700490	326547	1027037	68,20494296	149	50	4857450				
2017-60-1003-1_R2	706200	320837	1027037	68,76091124	149	50	4857450	63	14297	680	4681325
2018-01-1983-10_R1	572600	170221	742821	77,08451969	301	51	4857450				
2018-01-1983-10_R2	583191	159630	742821	78,5103006	301	52	4857450	92	277466	53	4957420
2018-01-3742-8_R1	476769	114367	591136	80,65301386	301	51	4857450				
2018-01-3742-8_R2	484703	106433	591136	81,99517539	301	52	4857450	73	277466	53	4955869
2018-06-1981_R1	419763	78749	498512	84,20318869	301	51	4857450				
2018-06-1981_R2	426595	71917	498512	85,57366723	301	52	4857450	62	376326	52	4807697
2018-40-12050-5_R1	391919	77730	469649	83,44934196	301	51	4857450				
2018-40-12050-5_R2	398310	71339	469649	84,81014545	301	51	4857450	58	259480	57	4843665
2018-40-21734-17_R1	565615	144181	709796	79,68698048	301	51	4857450				
2018-40-21734-17_R2	561482	148314	709796	79,10470051	301	51	4857450	88	376327	50	4806788
2019-01-1106-1-1-1-1-1_R1	363934	55841	419775	86,69739742	301	50	4857450				
2019-01-1106-1-1-1-1-1_R2	365971	53804	419775	87,18265738	301	50	4857450	52	4564	1222	4203552
2020-01-1008-1-1-1-1_R1	533121	122635	655756	81,29868427	301	51	4857450				
2020-01-1008-1-1-1-1_R2	545937	109819	655756	83,25306974	301	51	4857450	81	325064	49	4806674
2020-01-1354_R1	419372	93967	513339	81,69494233	301	51	4857450				
2020-01-1354_R2	425150	88189	513339	82,82051432	301	51	4857450	64	61	222665	4981381
2020-01-3548_R1	408551	76064	484615	84,30424151	301	51	4857450				
2020-01-3548_R2	418930	65685	484615	86,44594162	301	52	4857450	60	363573	51	4807662
2020-01-597_R1	572514	151063	723577	79,12274713	301	51	4857450				
2020-01-597_R2	589858	133719	723577	81,51972769	301	52	4857450	90	376326	53	4807338
2020-01-599_R1	421362	80575	501937	83,94718859	301	51	4857450				
2020-01-599_R2	437335	64602	501937	87,12946047	301	52	4857450	62	376326	51	4803446
2020-01-600-1-1-3-1_R1	562436	135396	697832	80,59762235	301	51	4857450				
2020-01-600-1-1-3-1_R2	585017	112815	697832	83,83350147	301	51	4857450	86	325064	50	4807028
2020-01-602_R1	558932	142744	701676	79,65670765	301	51	4857450				
2020-01-602_R2	572458	129218	701676	81,58437798	301	51	4857450	87	376326	50	4806354
2020-01-618_R1	467070	99192	566262	82,48302023	301	51	4857450				
2020-01-618_R2	478134	88128	566262	84,43688611	301	52	4857450	70	376606	47	4807914
2020-01-640_R1	434069	83595	517664	83,85149441	301	51	4857450				
2020-01-640_R2	443459	74205	517664	85,66541231	301	52	4857450	64	376326	52	4805860
2020-01-641_R1	343043	49852	392895	87,3116227	301	51	4857450				
2020-01-641_R2	345378	47517	392895	87,90592907	301	52	4857450	49	305377	50	4805298
2020-01-648_R1	445693	87698	533391	83,55840275	301	51	4857450				
2020-01-648_R2	456929	76462	533391	85,66492498	301	52	4857450	66	376326	54	4805973
2020-01-653_R1	379634	64784	444418	85,42273265	301	51	4857450				
2020-01-653_R2	388392	56026	444418	87,39339991	301	52	4857450	55	376581	45	4807490
2020-01-665_R1	368149	61761	429910	85,6339699	301	52	4857450				
2020-01-665_R2	378929	50981	429910	88,14147147	301	52	4857450	53	376326	49	4806643
2020-01-681_R1	462537	95741	558278	82,85065863	301	51	4857450				
2020-01-681_R2	472266	86012	558278	84,5933388	301	52	4857450	69	376326	48	4806242
2020-01-686_R1	448501	92631	541132	82,88199552	301	52	4857450				
2020-01-686_R2	460899	80233	541132	85,17311857	301	52	4857450	67	376603	47	4808350
2020-01-688_R1	416038	76517	492555	84,46528814	301	51	4857450				
2020-01-688_R2	422132	70423	492555	85,70251038	301	52	4857450	61	248954	52	4807289
2020-01-695-1-1-1-1_R1	577283	147356	724639	79,66490901	301	51	4857450				
2020-01-695-1-1-1-1_R2	593456	131183	724639	81,89677895	301	51	4857450	90	325064	50	4807756
2020-01-696_R1	280581	34391	314972	89,08125167	301	52	4857450				
2020-01-696_R2	285730	29242	314972	90,71600015	301	52	4857450	39	325072	48	4808764
2020-01-697-1-1-1-1_R1	530838	124004	654842	81,06352372	301	51	4857450				
2020-01-697-1-1-1-1_R2	543415	111427	654842	82,98413969	301	52	4857450	81	325072	45	4809015
2020-01-713_R1	442462	87889	530351	83,42814476	301	51	4857450				
2020-01-713_R2	452262	78089	530351	85,27597761	301	52	4857450	66	303403	51	4803619
2020-01-718_R1	544826	135436	680262	80,09061215	301	51	4857450				
2020-01-718_R2	556428	123834	680262	81,79613149	301	52	4857450	84	376326	47	4805164
2020-01-722_R1	553604	139042	692646	79,92596507	301	51	4857450				
2020-01-722_R2	563679	128967	692646	81,38053205	301	51	4857450	86	303403	50	4805733
2020-01-750_R1	379700	62663	442363	85,83448435	301	51	4857450				
2020-01-750_R2	382697	59666	442363	86,51198224	301	52	4857450	55	324559	49	4805916
2020-01-756_R1	392179	54950	447129	87,71048176	301	51	4857450				
2020-01-756_R2	393013	54116	447129	87,89700511	301	52	4857450	55	341394	419	5339510
2020-01-758_R1	488878	106064	594942	82,17237983	301	51	4857450				
2020-01-758_R2	499813	95129	594942	84,01037412	301	52	4857450	74	376326	52	4806517
2020-01-776_R1	539229	131233	670462	80,42648204	301	51	4857450				
2020-01-776_R2	550216	120246	670462	82,0652028	301	51	4857450	83	338753	53	4805954
2020-01-847-1-1-1-1_R1	555366	132707	688073	80,71323828	301	51	4857450				
2020-01-847-1-1-1-1_R2	575540	112533	688073	83,64519462	301	52	4857450	85	325071	44	4767992
2020-01-998-1-1-1-1_R1	538549	125463	664012	81,10531135	301	51	4857450				
2020-01-998-1-1-1-1_R2	549750	114262	664012	82,79217845	301	51	4857450	82	325073	49	4808955
2020-04-4664_R1	740546	253776	994322	74,47748315	301	51	4857450				
2020-04-4664_R2	763340	230982	994322	76,76989949	301	52	4857450	123	376606	48	4768002
2020-04-4961_R1	489000	109833	598833	81,65882642	301	51	4857450				
2020-04-4961_R2	498923	99910	598833	83,31588273	301	52	4857450	74	338753	52	4805925
2020-04-4976_R1	513268	117615	630883	81,35708206	301	51	4857450				
2020-04-4976_R2	525945	104938	630883	83,36648792	301	52	4857450	78	376326	52	4806816
2020-04-5027_R1	559911	143502	703413	79,59918284	301	51	4857450				
2020-04-5027_R2	573954	129459	703413	81,59559178	301	51	4857450	87	376326	51	4807142
2020-04-5069-1_R1	718573	500781	1219354	58,93063048	149	47	4857450				
2020-04-5069-1_R2	724139	495215	1219354	59,38710169	149	47	4857450	75	3071	1843	3965129
2020-04-5964-1_R1	577236	240787	818023	70,56476407	149	48	4857450				
2020-04-5964-1_R2	571244	246779	818023	69,83226633	149	48	4857450	50	3749	1692	4113449
2020-06-3288_R1	438264	83873	522137	83,93659135	301	51	4857450				
2020-06-3288_R2	447893	74244	522137	85,78074337	301	51	4857450	65	376603	43	4767567
2020-06-4857_R1	431200	82259	513459	83,9794414	301	51	4857450				
2020-06-4857_R2	438830	74629	513459	85,46544125	301	52	4857450	64	341394	55	4808326
2020-06-5647_R1	419243	80566	499809	83,88064241	301	51	4857450				
2020-06-5647_R2	427211	72598	499809	85,47485139	301	52	4857450	62	376326	51	4765785
2020-06-6905_R1	491621	95716	587337	83,70339345	301	50	4857450				
2020-06-6905_R2	496074	91263	587337	84,46156125	301	52	4857450	73	35742	249	4801304
2020-40-4532-1-2-1-1_R1	528923	117602	646525	81,81013882	301	51	4857450				
2020-40-4532-1-2-1-1_R2	544757	101768	646525	84,25923205	301	51	4857450	80	325064	44	4964540
2020-40-5378-1_R1	643204	357998	1001202	64,2431797	149	47	4857450				
2020-40-5378-1_R2	649907	351295	1001202	64,91267496	149	47	4857450	61	3007	1928	4031966
2021-01-1675-2_R1	389568	61213	450781	86,42067878	301	51	4857450				
2021-01-1675-2_R2	396626	54155	450781	87,98640582	301	51	4857450	56	282781	51	4927381
2021-01-2331-1_R1	421784	71780	493564	85,45679993	301	51	4857450				
2021-01-2331-1_R2	426104	67460	493564	86,33206636	301	52	4857450	61	325071	45	4808937
2021-01-3671-1_R1	543886	162602	706488	76,984464	301	52	4857450				
2021-01-3671-1_R2	541973	164515	706488	76,71368799	301	52	4857450	88	272152	54	4927921
2021-01-3691-1_R1	643068	171449	814517	78,95083835	301	51	4857450				
2021-01-3691-1_R2	629239	185278	814517	77,25302234	301	51	4857450	101	222895	62	4765778
2021-06-12535-3_R1	480182	107678	587860	81,68305379	301	51	4857450				
2021-06-12535-3_R2	480988	106872	587860	81,82016126	301	51	4857450	73	5898	1323	4417297
2021-06-1423-3_R1	542513	142632	685145	79,1822169	301	52	4857450				
2021-06-1423-3_R2	552935	132210	685145	80,70335476	301	52	4857450	85	266894	37	4730519
2006-50-3052_R1	264037	30519	294556	89,63898206	301	51	4857450				
2006-50-3052_R2	265221	29335	294556	90,04094298	301	51	4857450	37	197553	65	4847416
2020-01-3961_R1	624165	175276	799441	78,07518003	301	51	4857450				
2020-01-3961_R2	661720	137721	799441	82,77283752	301	52	4857450	99	376326	50	4806380

SNP distanse matrise for ST19 kluster 1

Tabell 9: SNP distanse matrise for ST19 kluster 1 produsert i Galaxy. Matrisen er delt inn i to deler grunnet mangel på plass.

snp-dists 0.8.2	2013-01-5866-	2013-60-278	2014-04-629	2014-40-1111	2015-01-2549-	2016-04-1737-1-tarr	2016-40-1668	2017-04-777	2018-40-21734-1	2007-10-274-	2020-01-597	2020-01-60	2020-01-64	2020-01-641	2020-01-648	2020-01-665	2020-01-681	2020-01-718	2020-01-722	2020-01-750	2020-01-758
2013-01-5866-2	0	5	11	7	12	16	15	21	23	24	18	19	17	22	18	19	20	20	21	21	18
2013-60-2782	5	0	8	4	9	13	12	18	20	21	15	16	14	19	15	16	17	17	18	18	15
2014-04-6297	11	8	0	10	15	11	10	16	18	27	19	14	20	15	19	22	15	13	16	16	19
2014-40-11112	7	4	10	0	7	15	14	20	22	23	13	18	12	21	13	14	19	19	20	20	13
2015-01-2549-1	12	9	15	7	0	20	19	25	27	28	18	23	17	26	18	19	24	24	25	25	18
2016-04-1737-1-tarm	16	13	11	15	20	0	9	7	9	32	26	13	25	16	26	27	14	14	15	15	26
2016-40-16685	15	12	10	14	19	9	0	14	16	31	25	12	24	15	25	26	13	13	14	14	25
2017-04-7776	21	18	16	20	25	7	14	0	6	37	31	18	30	21	31	32	19	19	20	20	31
2018-40-21734-17	23	20	18	22	27	9	16	6	0	39	33	20	32	23	33	34	21	21	22	22	33
2007-10-274-3	24	21	27	23	28	32	31	37	39	0	34	35	33	38	34	35	36	36	37	37	34
2020-01-597	18	15	19	13	18	26	25	31	33	34	0	29	1	30	0	3	30	28	31	31	0
2020-01-602	19	16	14	18	23	13	12	18	20	35	29	0	28	7	29	30	1	1	6	6	29
2020-01-640	17	14	20	12	17	25	24	30	32	33	1	28	0	31	1	2	29	29	30	30	1
2020-01-641	22	19	15	21	26	16	15	21	23	38	30	7	31	0	30	33	8	6	9	1	30
2020-01-648	18	15	19	13	18	26	25	31	33	34	0	29	1	30	0	3	30	28	31	31	0
2020-01-665	19	16	22	14	19	27	26	32	34	35	3	30	2	33	3	0	31	31	32	32	3
2020-01-681	20	17	15	19	24	14	13	19	21	36	30	1	29	8	30	31	0	2	7	7	30
2020-01-718	20	17	13	19	24	14	13	19	21	36	28	1	29	6	28	31	2	0	7	7	28
2020-01-722	21	18	16	20	25	15	14	20	22	37	31	6	30	9	31	32	7	7	0	8	31
2020-01-750	21	18	16	20	25	15	14	20	22	37	31	6	30	1	31	32	7	7	8	0	31
2020-01-758	18	15	19	13	18	26	25	31	33	34	0	29	1	30	0	3	30	28	31	31	0
2020-01-776	22	19	15	21	26	16	15	21	23	38	30	7	31	0	30	33	8	6	9	1	30
2020-04-4961	20	17	15	19	24	14	5	19	21	36	30	17	29	20	30	31	18	18	19	19	30
2020-04-4976	17	14	20	12	17	25	24	30	32	33	1	28	0	31	1	2	29	29	30	30	1
2020-04-5027	19	16	14	18	23	13	12	18	20	35	29	0	28	7	29	30	1	1	6	6	29
2018-06-1981	11	8	12	6	11	19	18	24	26	27	15	22	16	23	15	18	23	21	24	24	15
2020-01-3548	23	20	18	22	27	17	8	22	24	39	33	20	32	23	33	34	21	21	22	22	33
2020-06-4857	21	18	14	20	25	21	20	26	28	37	31	24	30	27	31	32	25	25	26	26	31
2020-06-5647	23	20	16	22	27	23	22	28	30	39	33	26	32	29	33	34	27	27	28	28	33
2020-01-3961	19	16	14	18	23	13	12	18	20	35	29	0	28	7	29	30	1	1	6	6	29
2005-10-175	24	21	25	23	28	32	31	37	39	4	32	35	33	36	32	35	36	34	37	37	32
2006-01-1845	26	23	27	25	30	34	33	39	41	6	34	37	35	38	34	37	38	36	39	39	34
2006-01-3807-21	23	20	24	22	27	31	30	36	38	13	31	34	32	35	31	34	35	33	36	36	31
2006-70-3936	28	25	31	27	32	36	35	41	43	18	38	39	37	42	38	39	40	40	41	41	38
2007-10-341	28	25	31	27	32	36	35	41	43	18	38	39	37	42	38	39	40	40	41	41	38
2007-60-1234	25	22	28	24	29	33	32	38	40	15	35	36	34	39	35	36	37	37	38	38	35
2007-70-2403-2	27	24	30	26	31	35	34	40	42	17	37	38	36	41	37	38	39	39	40	40	37
2020-01-1008-1-1-1-1	19	16	14	18	23	13	12	18	20	35	29	0	28	7	29	30	1	1	6	6	29
2020-01-600-1-1-3-1	19	16	14	18	23	13	12	18	20	35	29	0	28	7	29	30	1	1	6	6	29
2020-01-695-1-1-1-1	21	18	16	20	25	15	14	20	22	37	31	6	30	1	31	32	7	7	8	0	31
2020-40-4532-1-2-1-1	22	19	13	21	26	22	21	27	29	38	30	25	31	26	30	33	26	24	27	27	30

snp-dists 0.8.2	2020-01-776	2020-04-496	2020-04-497	2020-04-5027	2018-06-1981	2020-01-3548	2020-06-4857	2020-06-5647	2020-01-3961	2005-10-175	2006-01-184	2006-01-38	2006-70-39	2007-10-341	2007-60-123	2007-70-240	2020-01-100	2020-01-600	2020-01-695	2020-40-4532-1-2-1-1
2013-01-5866-2	22	20	17	19	11	23	21	23	19	24	26	23	28	28	25	27	19	19	21	22
2013-60-2782	19	17	14	16	8	20	18	20	16	21	23	20	25	25	22	24	16	16	18	19
2014-04-6297	15	15	20	14	12	18	14	16	14	25	27	24	31	31	28	30	14	14	16	13
2014-40-11112	21	19	12	18	6	22	20	22	18	23	25	22	27	27	24	26	18	18	20	21
2015-01-2549-1	26	24	17	23	11	27	25	27	23	28	30	27	32	32	29	31	23	23	25	26
2016-04-1737-1-tarm	16	14	25	13	19	17	21	23	13	32	34	31	36	36	33	35	13	13	15	22
2016-40-16685	15	5	24	12	18	8	20	22	12	31	33	30	35	35	32	34	12	12	14	21
2017-04-7776	21	19	30	18	24	22	26	28	18	37	39	36	41	41	38	40	18	18	20	27
2018-40-21734-17	23	21	32	20	26	24	28	30	20	39	41	38	43	43	40	42	20	20	22	29
2007-10-274-3	38	36	33	35	27	39	37	39	35	4	6	13	18	18	15	17	35	35	37	38
2020-01-597	30	30	1	29	15	33	31	33	29	32	34	31	38	38	35	37	29	29	31	30
2020-01-602	7	17	28	0	22	20	24	26	0	35	37	34	39	39	36	38	0	0	6	25
2020-01-640	31	29	0	28	16	32	30	32	28	33	35	32	37	37	34	36	28	28	30	31
2020-01-641	0	20	31	7	23	23	27	29	7	36	38	35	42	42	39	41	7	7	1	26
2020-01-648	30	30	1	29	15	33	31	33	29	32	34	31	38	38	35	37	29	29	31	30
2020-01-665	33	31	2	30	18	34	32	34	30	35	37	34	39	39	36	38	30	30	32	33
2020-01-681	8	18	29	1	23	21	25	27	1	36	38	35	40	40	37	39	1	1	7	26
2020-01-718	6	18	29	1	21	21	25	27	1	34	36	33	40	40	37	39	1	1	7	24
2020-01-722	9	19	30	6	24	22	26	28	6	37	39	36	41	41	38	40	6	6	8	27
2020-01-750	1	19	30	6	24	22	26	28	6	37	39	36	41	41	38	40	6	6	0	27
2020-01-758	30	30	1	29	15	33	31	33	29	32	34	31	38	38	35	37	29	29	31	30
2020-01-776	0	20	31	7	23	23	27	29	7	36	38	35	42	42	39	41	7	7	1	26
2020-04-4961	20	0	29	17	23	11	25	27	17	36	38	35	40	40	37	39	17	17	19	26
2020-04-4976	31	29	0	28	16	32	30	32	28	33	35	32	37	37	34	36	28	28	30	31
2020-04-5027	7	17	28	0	22	20	24	26	0	35	37	34	39	39	36	38	0	0	6	25
2018-06-1981	23	23	16	22	0	26	24	26	22	25	27	24	31	31	28	30	22	22	24	23
2020-01-3548	23	11	32	20	26	0	28	30	20	39	41	38	43	43	40	42	20	20	22	29
2020-06-4857	27	25	30	24	24	28	0	12	24	37	39	36	41	41	38	40	24	24	26	25
2020-06-5647	29	27	32	26	26	30	12	0	26	39	41	38	43	43	40	42	26	26	28	27
2020-01-3961	7	17	28	0	22	20	24	26	0	35	37	34	39	39	36	38	0	0	6	25
2005-10-175	36	36	33	35	25	39	37	39	35	0	4	11	18	18	15	17	35	35	37	36
2006-01-1845	38	38	35	37	27	41	39	41	37	4	0	13	20	20	17	19	37	37	39	38
2006-01-3807-21	35	35	32	34	24	38	36	38	34	11	13	0	11	11	8	10	34	34	36	35
2006-70-3936	42	40	37	39	31	43	41	43	39	18	20	11	0	16	13	11	39	39	41	42
2007-10-341	42	40	37	39	31	43	41	43	39	18	20	11	16	0	5	15	39	39	41	42
2007-60-1234	39	37	34	36	28	40	38	40	36	15	17	8	13	5	0	12	36	36	38	39
2007-70-2403-2	41	39	36	38	30	42	40	42	38	17	19	10	11	15	12	0	38	38	40	41
2020-01-1008-1-1-1-1	7	17	28	0	22	20	24	26	0	35	37	34	39	39	36	38	0	0	6	25
2020-01-600-1-1-3-1	7	17	28	0	22	20	24	26	0	35	37	34	39	39	36	38	0	0	6	25
2020-01-695-1-1-1-1	1	19	30	6	24	22	26	28	6	37	39	36	41	41	38	40	6	6	0	27
2020-40-4532-1-2-1-1	26	26	31	25	23	29	25	27	25	36	38	35	42	42	39	41	25	25	27	0

SNP distanse matrise for ST19 kluster 2

Tabell 10: SNP distanse matrise for ST19 kluster 2 produsert i Galaxy.

snp-dists 0.8.2	2017-40-10600-1	2004-40-18968-226	2016-40-6963	2020-06-3288	2021-01-2331-1	2021-01-3691-1	2020-01-618	2020-01-686	2020-01-688	2020-01-696	2020-04-4664	2003-01-723	2004-01-559	2004-10-157	2004-50-547	2005-10-101	2005-10-84	2007-10-250	2007-10-509-2	2010-10-195	2020-01-697-1-1-1-1	2020-01-847-1-1-1-1	2020-01-998-1-1-1-1
2017-40-10600-1	0	40	71	76	78	81	57	68	63	66	58	57	97	49	56	49	49	49	45	65	66	77	63
2004-40-18968-226	40	0	55	60	62	65	41	52	47	50	42	41	81	33	40	33	33	33	29	49	50	61	47
2016-40-6963	71	55	0	5	7	92	68	79	74	77	69	60	108	60	59	60	60	60	56	68	77	6	74
2020-06-3288	76	60	5	0	10	97	73	84	79	82	74	65	113	65	64	65	65	65	61	73	82	9	79
2021-01-2331-1	78	62	7	10	0	99	75	86	81	84	76	67	115	67	66	67	67	67	63	75	84	11	81
2021-01-3691-1	81	65	92	97	99	0	76	61	32	59	77	78	108	60	77	52	60	52	38	86	59	98	66
2020-01-618	57	41	68	73	75	76	0	63	58	61	3	54	92	44	53	44	44	44	40	62	61	74	58
2020-01-686	68	52	79	84	86	61	63	0	43	2	64	65	95	47	64	39	47	39	25	73	2	85	53
2020-01-688	63	47	74	79	81	32	58	43	0	41	59	60	90	42	59	34	42	34	20	68	41	80	48
2020-01-696	66	50	77	82	84	59	61	2	41	0	62	63	93	45	62	37	45	37	23	71	0	83	51
2020-04-4664	58	42	69	74	76	77	3	64	59	62	0	55	93	45	54	45	45	45	41	63	62	75	59
2003-01-723	57	41	60	65	67	78	54	65	60	63	55	0	94	46	23	46	46	46	42	32	63	66	60
2004-01-559	97	81	108	113	115	108	92	95	90	93	93	94	0	54	93	76	68	76	72	102	93	114	90
2004-10-157	49	33	60	65	67	60	44	47	42	45	45	46	54	0	45	28	20	28	24	54	45	66	42
2004-50-547	56	40	59	64	66	77	53	64	59	62	54	23	93	45	0	45	45	45	41	19	62	65	59
2005-10-101	49	33	60	65	67	52	44	39	34	37	45	46	76	28	45	0	28	10	16	54	37	66	34
2005-10-84	49	33	60	65	67	60	44	47	42	45	45	46	68	20	45	28	0	28	24	54	45	66	42
2007-10-250	49	33	60	65	67	52	44	39	34	37	45	46	76	28	45	10	28	0	16	54	37	66	34
2007-10-509-2	45	29	56	61	63	38	40	25	20	23	41	42	72	24	41	16	24	16	0	50	23	62	30
2010-10-195	65	49	68	73	75	86	62	73	68	71	63	32	102	54	19	54	54	54	50	0	71	74	68
2020-01-697-1-1-1-1	66	50	77	82	84	59	61	2	41	0	62	63	93	45	62	37	45	37	23	71	0	83	51
2020-01-847-1-1-1-1	77	61	6	9	11	98	74	85	80	83	75	66	114	66	65	66	66	66	62	74	83	0	80
2020-01-998-1-1-1-1	63	47	74	79	81	66	58	53	48	51	59	60	90	42	59	34	42	34	30	68	51	80	0

SNP distanse matrise for ST34

Tabell 11: SNP distanse matrise for ST34 produsert i Galaxy.

	dataset_0848a134-2	2011-60-6693	2015-01-2739	2021-01-1675-2	2018-01-1983-1	2007-01-1883	2007-01-3479-18
dataset_0848a13	0	103	94	80	99	97	99
2011-60-6693	103	0	59	65	75	52	50
2015-01-2739	94	59	0	62	68	47	55
2021-01-1675-2	80	65	62	0	64	65	61
2018-01-1983-10	99	75	68	64	0	69	73
2007-01-1883	97	52	47	65	69	0	12
2007-01-3479-18	99	50	55	61	73	12	0

ALPACCA Core Genome Report ST19

Tabell 12: Resultater fra ParSNP ved bruk av ALPACCA utført av Veterinærinstituttet. Tabellen viser oversikt over hvor mye av genomet som ble dekket for alle ST19 isolater.

ParSNP

ParSNP average coverage report. The "Type" column refers to which of the samples were used as a reference in the analysis. The "Percent Coverage" column represents the % coverage of each genome that was used to generate the core genome alignment. The green bar is relative to 100%. The total coverage is the average across all samples. Samples with expected high similarity (e.g. outbreak or same ST) are expected to have a high percent coverage.

Code

Sequence	Sample	Type	Percent Coverage
Sequence 1	2016-04-1737-1-tarm.fasta.ref	Reference	93.8
Sequence 2	2001-01-2236.fasta	Sample	91.5
Sequence 3	2002-01-22-63.fasta	Sample	90.5
Sequence 4	2002-01-518.fasta	Sample	93.6
Sequence 5	2003-01-723.fasta	Sample	94.5
Sequence 6	2003-40-20444.fasta	Sample	95.2
Sequence 7	2003-50-2805.fasta	Sample	90.1
Sequence 8	2004-01-1763-12.fasta	Sample	95.2
Sequence 9	2004-01-559.fasta	Sample	94.5
Sequence 10	2004-10-157.fasta	Sample	94.5
Sequence 11	2004-40-18968-226.fasta	Sample	94.5
Sequence 12	2004-50-547.fasta	Sample	93.7
Sequence 13	2005-10-101.fasta	Sample	93.7
Sequence 14	2005-10-175.fasta	Sample	93.7
Sequence 15	2005-10-84.fasta	Sample	94.5
Sequence 16	2006-01-1845.fasta	Sample	93.7
Sequence 17	2006-01-3807-21.fasta	Sample	93.8
Sequence 18	2006-40-8604.fasta	Sample	91.5
Sequence 19	2006-60-6746.fasta	Sample	93.7
Sequence 20	2006-70-1122.fasta	Sample	94.5
Sequence 21	2006-70-2104.fasta	Sample	94.5
Sequence 22	2006-70-3936.fasta	Sample	93.8
Sequence 23	2007-10-250.fasta	Sample	93.7
Sequence 24	2007-10-274-3.fasta	Sample	93.7
Sequence 25	2007-10-341.fasta	Sample	93.8
Sequence 26	2007-10-509-2.fasta	Sample	93.7
Sequence 27	2007-40-3693.fasta	Sample	91.8
Sequence 28	2007-50-375.fasta	Sample	94.7
Sequence 29	2007-50-378.fasta	Sample	94.7
Sequence 30	2007-60-1234.fasta	Sample	93.7
Sequence 31	2007-70-2403-2.fasta	Sample	93.7
Sequence 32	2008-40-4269.fasta	Sample	92.7
Sequence 33	2009-02-1811.fasta	Sample	92.7
Sequence 34	2010-10-195.fasta	Sample	93.7
Sequence 35	2010-40-247-3.fasta	Sample	90.7
Sequence 36	2010-40-35-4.fasta	Sample	90.6

Sequence	Sample	Type	Percent Coverage
Sequence 37	2011-40-7145-1.fasta	Sample	91.5
Sequence 38	2011-50-2020-41.fasta	Sample	94.7
Sequence 39	2011-50-2222-1.fasta	Sample	93.9
Sequence 40	2012-60-2316-31.fasta	Sample	91.6
Sequence 41	2013-01-5866-2.fasta	Sample	93.7
Sequence 42	2013-60-2782.fasta	Sample	93.7
Sequence 43	2014-04-6297.fasta	Sample	93.8
Sequence 44	2014-40-11112.fasta	Sample	93.7
Sequence 45	2015-01-2549-1.fasta	Sample	93.7
Sequence 46	2015-01-4146-1.fasta	Sample	91.0
Sequence 47	2015-40-13064-1-6.fasta	Sample	93.8
Sequence 48	2016-04-1737-1-tarm.fasta	Sample	93.8
Sequence 49	2016-40-16685.fasta	Sample	93.7
Sequence 50	2016-40-6963.fasta	Sample	93.7
Sequence 51	2017-04-7776.fasta	Sample	93.7
Sequence 52	2017-40-10600-1.fasta	Sample	93.8
Sequence 53	2018-06-1981.fasta	Sample	93.7
Sequence 54	2018-40-12050-5.fasta	Sample	93.0
Sequence 55	2018-40-21734-17.fasta	Sample	93.8
Sequence 56	2020-01-1008-1-1-1-1.fasta	Sample	93.8
Sequence 57	2020-01-3548.fasta	Sample	93.7
Sequence 58	2020-01-3961.fasta	Sample	93.7
Sequence 59	2020-01-597.fasta	Sample	93.7
Sequence 60	2020-01-599.fasta	Sample	93.8
Sequence 61	2020-01-600-1-1-3-1.fasta	Sample	93.8
Sequence 62	2020-01-602.fasta	Sample	93.8
Sequence 63	2020-01-618.fasta	Sample	93.7
Sequence 64	2020-01-640.fasta	Sample	93.7
Sequence 65	2020-01-641.fasta	Sample	93.7
Sequence 66	2020-01-648.fasta	Sample	93.7

Sequence	Sample	Type	Percent Coverage
Sequence 67	2020-01-665.fasta	Sample	93.8
Sequence 68	2020-01-681.fasta	Sample	93.7
Sequence 69	2020-01-686.fasta	Sample	93.7
Sequence 70	2020-01-688.fasta	Sample	93.7
Sequence 71	2020-01-695-1-1-1-1.fasta	Sample	93.7
Sequence 72	2020-01-696.fasta	Sample	93.7
Sequence 73	2020-01-697-1-1-1-1.fasta	Sample	93.7
Sequence 74	2020-01-713.fasta	Sample	93.8
Sequence 75	2020-01-718.fasta	Sample	93.7
Sequence 76	2020-01-722.fasta	Sample	93.7
Sequence 77	2020-01-750.fasta	Sample	93.7
Sequence 78	2020-01-758.fasta	Sample	93.7
Sequence 79	2020-01-776.fasta	Sample	93.7
Sequence 80	2020-01-847-1-1-1-1.fasta	Sample	94.6
Sequence 81	2020-01-998-1-1-1-1.fasta	Sample	93.7
Sequence 82	2020-04-4664.fasta	Sample	94.5
Sequence 83	2020-04-4961.fasta	Sample	93.7
Sequence 84	2020-04-4976.fasta	Sample	93.7
Sequence 85	2020-04-5027.fasta	Sample	93.7
Sequence 86	2020-06-3288.fasta	Sample	94.6
Sequence 87	2020-06-4857.fasta	Sample	93.7
Sequence 88	2020-06-5647.fasta	Sample	94.5
Sequence 89	2020-40-4532-1-2-1-1.fasta	Sample	90.8
Sequence 90	2021-01-2331-1.fasta	Sample	93.7
Sequence 91	2021-01-3671-1.fasta	Sample	91.5
Sequence 92	2021-01-3691-1.fasta	Sample	94.5
Sequence 93	2021-06-1423-3.fasta	Sample	95.3
Total coverage			**93.0**

ALPACCA Core Genome Report ST34

Tabell 13: Resultater fra ParSNP ved bruk av ALPACCA utført av Veterinærinstituttet. Tabellen viser oversikt over hvor mye av genomet som ble dekket for alle ST34 isolater.

ParSNP

ParSNP average coverage report. The "Type" column refers to which of the samples were used as a reference in the analysis. The "Percent Coverage" column represents the % coverage of each genome that was used to generate the core genome alignment. The green bar is relative to 100%. The total coverage is the average across all samples. Samples with expected high similarity (e.g. outbreak or same ST) are expected to have a high percent coverage.

Code

Sequence	Sample	Type	Percent Coverage
Sequence 1	2011-60-6693.fasta.ref	Reference	89.6
Sequence 2	2007-01-1883.fasta	Sample	89.6
Sequence 3	2007-01-3478.fasta	Sample	89.6
Sequence 4	2007-01-3479-18.fasta	Sample	89.5
Sequence 5	2011-60-6693.fasta	Sample	89.6
Sequence 6	2015-01-2739.fasta	Sample	85.9
Sequence 7	2018-01-1983-10.fasta	Sample	86.8
Sequence 8	2021-01-1675-2.fasta	Sample	87.3
Total coverage			**88.0**

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitskapelege universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway